

Müze de Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersindeki Başarılarına Etkisi*

Songül Başbuğ¹

Ömer Adıgüzel²

Makale Bilgisi

DOI: 10.21612/yader.2019.001

Makale Geçmişi

Geliş tarihi 15.09.2018

Kabul 25.12.2018

Anahtar Sözcükler

Yaratıcı drama

Müze

Sosyal bilgiler

Makale Türü

Özgün Makale

Öz

Bu araştırma, müze de yaratıcı drama yönteminin sosyal bilgiler dersindeki öğrencilerin başarısına etkisini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmada nicel ve nitel araştırma yöntemlerinden oluşan karma model kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, 10-11 yaş aralığında olan ilkokul dördüncü sınıf öğrencileridir. Çalışma deney grubunda 22, kontrol grubunda 22 öğrenci olmak üzere toplam 44 öğrenci ile yürütülmüştür. Çalışmanın uygulaması Şehit Mehmet Altanlar İlkokulu, Ankara Etnografya Müzesi ve Kurtuluş Savaşı Müzesi'nde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada bağımsız değişken olan yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin başarısı üzerindeki etkisini saptamak için araştırmacı tarafından geliştirilen "Başarı Testi" uygulanmıştır. Gerçek deneysel desenlerden ön test-son test kontrol (ÖSKD) gruplu desen kullanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının başarı düzeyleri arasında fark bulunup bulunmadığı "t testi" ile test edilirken, araştırmanın nitel boyutunda "Görüş Alma Formu, Değerlendirme Yazıları ve Günlükler"den elde edilen nitel veriler ortak bir veri seti haline getirilmiş ve betimsel olarak analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre ön test ve son test olarak kullanılan "Başarı Testi" sonuçlarına göre öğrencilerin başarılarını artırmada deney grubu ile müze de yapılan yaratıcı drama çalışmalarının kontrol grubuyla müze de yapılan klasik anlatıma dayalı çalışmalara göre daha etkili olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde yaratıcı drama etkinliklerinin ünite de verilmek istenen kavram, olgu vb. öğelerin öğrenilmesinde etkili olduğu ve nitel verilerden çıkan sonuçların da nicel verileri destekler nitelikte olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre yaratıcı drama etkinliklerinin müze de uygulanmasının başarıyı anlamlı derecede artırdığı söylenebilir.

* Bu makale Songül Başbuğ tarafından hazırlanan "Müze de Yaratıcı Drama Yönteminin Sosyal Bilgiler Dersindeki Öğrencilerin Başarısına Etkisi" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir. Bu makale 17. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Sempozyumunda (11-14 Nisan 2018) sunulan bildirinin geliştirilmiş şeklidir.

1 Bilim Uzmanı, MEB Şehit Mehmet Altanlar İlkokulu, Ankara, Türkiye. E-posta: basbugs71@gmail.com.

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-8621-2068>

2 Prof. Dr. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara, Türkiye. E-Posta: omeradiguzel@gmail.com.

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0001-9492-6231>

The Effect of Creative Drama Activities in the Museum on the Success of the Students in the Social Studies Class

Article Info

DOI: 10.21612/yader.2019.001

Article History

Received 15.09.2018

Accepted 25.12.2018

Keywords

Creative drama

Museum

Social studies

Article Type

Research paper

Abstract

This research aims to reveal the effects of creative drama method in the museum on social studies course success of the students. The mixed model which includes both qualitative and quantitative research methods was used in this study. Study group of the research consists of fourth grade primary school students who are between 10 and 11. This study was conducted with a total of 44 students, 22 in the control group and 22 in the experimental group. The implementation was carried out in Şehit Mehmet Altanlar Primary School, Ankara Ethnography Museum and War of Independence Museum. The "Achievement Test", developed by the researcher, was conducted in order to determine the effect of the independent variable creative drama method on the success of the students in the research most of which was carried out in the museum. In the study, pre-test – post-test control (ÖSKD) group design was used from real experimental designs. Qualitative data were obtained from the "Observation Form", "Evaluation Writings" and "Diaries". The difference between the success levels of the experimental and control groups was tested with the "t test". In the qualitative study, study was made into a common data set. The generated common data set was analyzed descriptively. "Student Opinions Related to Affective Characteristics" and "Student Opinions Related to Learning" were collected and interpreted with two themes. It was determined that the creative drama studies conducted in the experimental group in the museum was more effective in increasing the achievement of the students than the control group which had worked with the narrative technique based on the data obtained from the research according to the results of the "Achievement Test" used as pre-test and post-test. Concepts such as creative drama activities had been found effective during the learning period when students' opinions were examined. According to these results, using creative drama activities in the museum has significantly increased the success. The results from qualitative data support the results of the quantitative data as well.

Giriş

Müzeler; kültürel, sanatsal, tarihsel değerlerin korunduğu ve toplumların kendi yaşamlarından başlayarak diğer toplumlarla olan ilişkilerinin yorumlanmasına kadar birçok kültürlerarası bağın kurulmasını sağlayan mekânlardır.

18.yüzyılda ilk modern müzeler kurulduğunda müzedede ana işlev sanat eserlerini sergilemektir. 20. yüzyılın başlarında ise sergileme fonksiyonlarına ek olarak eğitim ağırlıklı çalışmalara da yoğun bir şekilde yer verilmiştir (Kurtay, vd. 2003). Böylece müze ve eğitim odaklı olarak gerçekleştirilen “Müzedede Eğitim” alanı ortaya çıkmıştır. Müzedede eğitim çalışmalarının uzun bir süre anlatıma dayalı, sonuç odaklı, geleneksel eğitim anlayışına uygun ve gösterim yoluyla yürütüldüğü bilinmektedir. Gösterim yoluyla yapılan müzedede eğitim çalışmalarında öğrenci, izleyen ya da hazır bilgiyi belli kalıplar içinde alan konumdadır.

Müzeeye gelen ziyaretçilerin müzeyi izlerken eğlenmeleri ve bu yaşantıyı eğitime bağlayabilmeleri önemlidir (Çakır İlhan ve Okvuran, 2001). Eğitim bilimlerinde ve müzecilik anlayışındaki değişimler, müzelerle temel işlevlerinin yanında farklı görevler de yüklemektedirler. Son yıllardaki görüşler, müzelerin ve sergilerin okul dışı etkinliklerde yaygın olarak kullanılabilir olacak öğrenme ortamı oldukları yönündedir (Adıgüzel, 2006).

Öğrenme ortamı; eğitim ve öğretimin niteliğini artırmak, öğretim programlarında yer alan kazanımlara ulaşmak için düzenlenen, öğrenme yaşantılarının gerçekleştiği önemli öğelerden biridir. Farklı öğrenme ortamlarının öğrenme öğretme süreçlerinde kullanılmasının öğrencilere birçok becerinin kazandırılmasında önemli olduğu bilinmektedir. Öğrenme ortamı denildiğinde akıllara ilk gelen yerler okullar ve sınıflardır. Oysa müzeler; farklı, etkin ve önemli öğrenme ortamlarıdır.

Etkin öğrenme ortamı, öğrencilerin dersi yalnızca dinlemek yerine sürece etkin olarak katıldıkları, gerektiğinde birer araştırmacı gibi hareket edebildikleri bir ortamdır (Uysal, 2010). Eğitimin atölye/sınıf ortamının dışına taşınarak farklı mekânlarda çalışmaların yapılması, öğrencilerin yaratıcılıklarının geliştirilmesine ve estetik, biçim, işlev, malzeme gibi temel unsurları kavramalarına katkı sağlamaktadır (Kılıçarslan ve Adıgüzel, 2016).

Müzelerde, öğrenmenin eğlenceli ve tüm duyuları içine alacak şekilde gerçekleşmesi önemli görülmektedir. Ziyaretçileri izleyen konumundan çıkararak nesnelere bütünleştiren algılama ve bilgi düzeyini artıracak eğitim-öğretim süreçlerinin yapılandırıcı yaklaşıma göre planlanması önem kazanmaktadır. Bu bağlamda yaratıcı drama öğretim sürecini planlamada etkin bir öğretim yöntemi olarak ele alınabilir.

Yaratıcı dramanın temelinde oyunlar yoluyla öğrenme vardır. Oyunlar çocuğun hem doğal hem de sosyal olarak en yakın çevresini oluşturmaktadır. Oyunlarda çocuğun fizyolojik ve psikolojik birçok özelliği olumlu yönde gelişirken öğrenme düzeyi de yükselir (Bayramoğlu, Başbuğ, 2018). Öğrenme öğretme süreçlerinin etkililiği ve verimliliği için eğitim durumlarının öğrenciye uygunluk, etkin katılım, yaparak yaşayarak öğrenme, sosyallik gibi öğrenme ilkelerine uygun biçimde düzenlenmesi önemlidir. Yaratıcı dramanın aşamalıya dayalı yapılandırması incelendiğinde öğrenme ilkeleri ile birebir örtüşen bir öğretim yöntemi olduğu söylenebilir (Başbuğ, 2017).

Tarih konularının öğretiminde tarihi mekânların kullanılması ve bu mekânlarda yapılan öğretimin görerek ve yaşayarak öğrenmeye dayalı olmasından dolayı bilgiler daha da kalıcı hale gelmektedir (Avcı ve Öner, 2016). Yaratıcı drama yöntemi ile tarihi mekânlarda öğrenciler oyunlar ve canlandırmalar aracılığıyla bilgiye kendisi ulaşır. Daha üretken, yaratan, ortaya çıkaran ve ortaya

çıkardığını sergileyen olabilir. Yaratıcı drama öğrencide en kolay, en anlaşılır ve en kalıcı öğrenmeyi gerçekleştirmeyi amaçlar. Yaratıcı dramanın yaşantı odaklı olması bilginin kalıcılığı sağlar. Bu nedenle tarih, sosyal bilgiler gibi derslerde kullanılması en etkili ve uygun yöntemlerden birinin yaratıcı drama yöntemi olduğu söylenebilir.

Etkin bir öğrenme ortamı olan müzeler uygun yöntemler kullanıldığında çocuklarda beş duyuyu harekete geçirecek, bireysel farklılıkların ve özel becerilerin ortaya çıkarılmasını sağlayacak, akademik anlamda başarıyı arttıracak ortamlar olarak şekillenebilir. Müzelerde birden çok öğrenme etkinliğini gerçekleştirebilecek olanaklar vardır. Bireysel veya grup olarak öğrenciler farklı araçlarla çalışabilir. Etkinlikler sırasında akranlarıyla bilgi alışverişini daha kolay gerçekleştirebilirler. Bu ortamlar öğrenme için güçlü motivasyona sahip uyarıcıları içinde barındırırlar. Bu uyarıcılar sayesinde öğrenmeye daha kolay ulaşılabilir. Müzeler, yaratıcı bir eğitim ortamında olması gereken birçok olanağa sahiptir. Müzede işlenecek derslerde öğrencinin beş duyusunu harekete geçiren yöntem ve tekniklerin kullanılması programın amacına ulaşmasında önemli görülmektedir. Eğitimde etkin bir öğretim yöntemi olan yaratıcı dramanın bu yollardan birisi olduğu söylenebilir.

Yaratıcı dramanın içinde barındırdığı teknikler aracılığıyla; öğrenmeyi keyifli hale getirdiği, empati becerisini geliştirdiği, etik ve estetik değerlerin gelişmesinde önemli katkılar sağladığı bilinmektedir. Müzede drama çalışmalarında da ilk gelişen becerilerden birisi de empati ve buna bağlı gelişecek bilgi birikimidir. Farklı kültürlerle tanışma, onu anlama aynı zamanda onun bilme tanıma anlamını da taşımaktadır.

Müzede yaratıcı drama çalışmaları grubun gereksinimleri ve ön yaşantıları dikkate alınarak planlanmalıdır. Müze ve galerilere en iyi ziyaretlerin çoğu üç aşamadan oluşur. Müze öncesi hazırlık çalışmaları, müzede yapılan çalışmalar ve müze sonrası yapılan çalışmalardır (Başbuğ ve Aykaç, 2012).

Müze eğitiminde amaç; kişilere müzedeki nesnelere tanıtmak, onların o nesnelere günlük yaşamın var olan bilgileri ve deneyimleri ile ilişkilendirerek karşılaştırmalarını sağlamak, algılatmak, eleştirtmek, yorumlatmak ve özgün bir senteze ulaştırtmak ise yaratıcı drama yöntem ve teknikleri bu amaca hizmet etmektedir (Çakır İlhan, 2005). Müze eğitiminin amaçlarıyla birlikte akademik konuların öğretiminde ve bu alanlarda başarının yükseltilmesinde müzelerde yaratıcı drama etkin bir rol üstlenmektedir.

Müze gezilerinde diğer bir uygulama da klasik müze gezileridir. Klasik müze gezisi; ziyaretçinin nesne ya da sergiler hakkındaki bilgileri okuduğu, notlar tuttuğu, müzeyi belirli bir sıra ve sürede gezdiği ve bilgiye bu yolla ulaştığı müze gezisi olarak tanımlanabilir. Bu şekilde yürütülen müze eğitiminde ziyaretçinin etkin olduğu söylenemez. Müzede öğrenme- öğretme süreçlerinde yaratıcı dramanın dışında, genellikle klasik öğretim yöntemleri olarak adlandırılan anlatım ve soru-yanıt yöntemi kullanılmaktadır. Ancak müzelerin etkin birer öğrenme ortamları olması, öğrenme-öğretme süreçlerinde öğretmen merkezli yöntemleri de etkin kılabilir (Başbuğ, 2017). Anlatım yöntemi öğretmen merkezli bir yöntem olup daha çok öğretmenin bilgiyi öğrenenlere aktarması şeklinde gerçekleşmektedir. Klasik bir öğretim yöntemidir. Özellikle de sosyal bilgiler derslerinde yaygın olarak kullanılmaktadır (Demirel, 2003). Öğrenme - öğretme süreçlerinde öğrencilere sadece anlatmak yerine, öğrencilerin etkileşim içinde olabilecekleri öğretim yöntemlerini kullanarak onlara deneyim kazanabilecekleri öğrenme ortamlarını sağlamak öğrencilerin derse olan ilgisini ve başarısını artırabilir. Böylelikle öğrenme süreçleri de her hangi bir zorunluluk olmadan kolayca benimsenebilir.

Araştırma sürecinde yapılan literatür taramaları, uygulamalar, öğretmen gözlemleri ve öğrenci görüşlerinden yola çıkarak müzede yaratıcı drama yönteminin genel işleyiş süreçleri ile müzede klasik yönteminin genel işleyiş süreçlerine dönük şu şekilde bir karşılaştırma yapılabilir:

Müzedeki Yaratıcı Drama Yöntemi ve Müzede Klasik Yöntemin Karşılaştırılması

Müzedeki Yaratıcı Drama Yöntemi	Müzedeki Klasik Yöntem
1. Etkinlikler ile çalışılır.	1. Genellikle düz anlatıma başvurulur.
2. Ziyaretçi-öğrenci müzedeki aksiyona karıştırılır.	2. Öğrenci genellikle gözlemci olarak süreci takip eder.
3. Öğrenme daha eğlencelidir.	3. Öğrenme genellikle didaktiktir.
4. Öğrenme genellikle etkinlikler yoluyla gerçekleştirilmeye çalışılır.	4. Öğrenme genellikle dinleme yoluyla gerçekleştirilmeye çalışılır.
5. Öğrenci etkinliği düzenleyen de olabilir.	5. Öğrenci genellikle var olan etkinliğe katılan olabilir.
6. Öğrencide birtakım duyguların uyanması önemlidir.	6. Öğrencinin birtakım yargılara varması önemlidir.
7. Öğrenciye genellikle bir yaşantı sunulur. Yaşantıyı kendi bakış açısına göre yorumlar.	7. Öğrenciye doğrudan bir dünya görüşü iletilebilir.
8. Öğrenci genellikle canlandırmalar yoluyla müzedeki nesnelere bütünlük sağlar.	8. Öğrenci genellikle nesnelere karşısında tutulur.
9. Öğrenci genellikle –miş gibi yaparak öğrenir.	9. Okuyarak, dinleyerek, sorarak öğrenir.
10. Yaparak yaşayarak deneyim kazanır.	10. Başkalarının deneyimleri anlatılır.
11. Öğrencinin ilgisi genellikle müzedeki yaşantılara yönlendirilir.	11. Öğrencinin ilgisi genellikle yazılanları okumaya yöneliktir.
12. Öğrencinin ilgisi yeni yollar bulmaya yöneliktir.	12. Öğrencinin ilgisi var olan bilinen yolları öğrenmeye yöneliktir.
13. Öğrencinin ilgisi nesne üzerine çekilir,	13. Öğrencinin ilgisi konuyu anlatan kişiye yönelir.
14. Öğrenci hareketli bir yapıda öğrenir.	14. Öğrenci durağan yapıda öğrenir.
15. Öğrenmek için dinamik ve canlı bir ortam sağlar.	15. Ortamın dinamikliği müzedeki düzenleme biçimiyle sınırlıdır.
16. Müzede drama etkinlikleri belli bir aşamalılığa göre yürütülür.	16. Klasik yöntemlerde aşamalılık zorunlu değildir.
17. Öğrenci nesne ile ilgili kendisi öykü yaratabilir	17. Anlatan, genellikle nesnenin varsa bilinen öyküsünü aktarır.
18. Beş duyu etkindir.	18. Duyuma ve görme duyusu daha etkindir.
19. Öğrenci merkezlidir.	19. Öğretmen ya da anlatan merkezlidir.

Ülkemizde Millî Eğitim Bakanlığı'nın 2008-01-24 tarihli kararına göre "Müze ile Eğitim" başlığına farklı derslerde de yer verilmiş, sosyal bilgiler programına ise yeni ilaveler yapmıştır. *"Türkçe, Matematik (1-8. Sınıflar), Hayat Bilgisi (1-3. Sınıflar), Sosyal Bilgiler (4-7. Sınıflar) ve Fen ve Teknoloji (4-8. Sınıflar) dersi öğretim programlarının, Programın Uygulanması ile İlgili Açıklamalar Bölümüne ve Kazanım Tablolarındaki Açıklamalar sütununa Müze ile Eğitim ile ilgili ilavelerin yapılması ve 2008-2009 öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere ekli örneklerine göre kabulü kararlaştırıldı "* (MEB, 2008).

Bu karar müzelerin öğrenme ortamı olarak kullanmasının önünü açmış, ilköğretim 1-8. sınıflar Türkçe, matematik, sosyal bilgiler, hayat bilgisi ile fen ve teknoloji dersi öğretim programlarında "Müze ile Eğitim" başlığı, müzelerin doğrudan bir dersin kazanımlarına yönelik etkin bir öğrenme ortamı olarak kullanılması düşüncesiyle doldurulmuştur.

İlköğretim dördüncü ve beşinci sınıflarda müze ile eğitim ilişkisine bakıldığında; 4. sınıf "Geçmişimi Öğreniyorum" ünitesinde altı kazanıma yönelik müze ile eğitim açıklamalarında önerilerde bulunmaktadır. "İyi ki Var" ünitesinde ise beş kazanıma yönelik öneriler bulunmaktadır. (MEB, 2008). Bu araştırmanın kapsamında olan ilköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler programında da "Geçmişimi Öğreniyorum" ünitesi içinde "Kültürümüz" içeriğinin işlenmesinde 1., 2., 3. ve 4. kazanımlara, "Kurtuluşun Kuruluşu" içeriğinde ise 5. ve 6. kazanımlara ulaşılmasında "Müze ile Eğitim" başlığı altında değinilerek müzede eğitim vurgusu yapılmıştır (MEB, 2010, s.104-108). Programın açıklamalar bölümünde bir ders konusunun ya da ünitesinin kazanımlarına müzede yapılacak çalışmalarla ulaşılabileceği ifade edilmektedir.

Bir konu hakkında yalnızca bilgilendirilmiş olmak o konuyu anlamak anlamına gelmez. Öğrencinin çeşitli kavramları daha iyi öğrenebilmesi, içselleştirebilmesi için öğrenme sürecine etkin olarak katılması ve öğrendiklerini kullanabileceği ortamların oluşturulması gerekmektedir (Burgul, 2012). Bir konuyu bilmek, onu öğretmek için tek başına yeterli değildir. Hem öğretilecek konunun hem de o konunun nasıl öğretileceğinin iyi bilinmesi gerekmektedir (Uysal, 2010).

Yaratıcı drama bir yöntem olarak kullanılırken; sürece katılanların dikkatinin kısa sürede toplanması, ilginin artırılması, duygu ve düşüncelerin harekete geçirilmesi, özellikle toplumsal konuların öğretiminde karşıdaki kişiyi anlama ve anlatma becerilerinin üst düzeye çıkarılması, öğrenme sürecinin daha zevkli hale getirilmesi, imgesel düşünmenin geliştirilmesi gibi amaçlara da sahiptir (Adıgüzel, 2013, s. 104). Yaratıcı drama yöntemi ile öğrencilerin, yaratıcılık, hayal gücü gibi becerileri ile anlama, anlamlandırma ve öğrendiğinin farkında olma gibi biliş üstü becerileri gelişebilir. Derse ve öğrenmeye ilişkin istekleri artabilir (Ulubey ve Gözütok, 2015). Yaratıcı Drama, "-miş gibi yapma" özelliğiyle 21. yüzyıl becerilerinin gerçekleşmesinde aracı, hazırlayıcı işlevi görebilir (Okvuran, 2003, s.81-87). Sınıf dışı öğrenme ortamlarından olan müzelerde yapılacak eğitim öğretim çalışmalarında yöntem olarak yaratıcı dramanın kullanılması, müzeye gelen öğrencinin alternatif öğrenme yollarıyla karşılaşması ve etkin bir biçimde süreci tamamlamasına katkı sağlayacaktır. Müzede öğrenmenin kalıcı ve akademik başarıyı sağlayabilmesi de önemlidir.

Aykaç'ın (2008) yılında yaptığı "Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Dramanın Yöntem Olarak Kullanılmasının Öğrenci Başarısına Etkisi" adlı çalışmada, ilköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde bir ünitenin yaratıcı drama yöntemiyle işlenmesinin öğrencinin başarısını artırdığı ortaya çıkmıştır. Avcı ve Öner'e göre (2015) tarih konularının öğretiminde tarihî mekânların kullanılmasının ve bu mekânlarda yapılan öğretimin görerek ve yaşayarak öğrenmeye dayalı olmasından dolayı bilgiler daha da kalıcı hale gelmektedir.

Müzeler bir ders konusunun öğretiminde bir öğrenme ortamı olarak düşünülebilir. Bu bağlamda müzede kullanılacak yöntem ve tekniklerin özellikleri, sürecin ilerlemesinde önemli bir yer tutmaktadır. (Başbuğ, 2008). Yaratıcı drama yönteminin bu özelliklere sahip olduğu düşünülmektedir. Bu amaçla yaratıcı drama bu çalışmada eğitim öğretim sürecinde uygulanacak yöntem olarak önemli görülmüştür. Bu araştırmanın müzelerin bir öğrenme ortamı olarak kullanılmasının yaygınlaştırılmasına katkı sağlayacağı ve ülkemizde yaratıcı drama yöntemiyle müzede sosyal bilgiler öğretimi üzerine yapılacak araştırmalara örnek oluşturacağı düşünülmektedir.

Yaratıcı drama yönteminin müzelerde yaygın olarak kullanılabilmesini sağlamak için hem kuramsal hem de uygulamaya dönük çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle bir öğrenme ortamı olarak müzelerde uygulanacak yaratıcı drama yöntemine göre planlanmış ders programları (ünite ders planları, etkinlik örnekleri) örnek uygulamaların görülmesi açısından da önemli görülmektedir. Yapılan araştırmalarda bir ders ünitesinin tamamının müzede yaratıcı drama etkinlikleri kullanılarak işlenmesine dair örneklerle rastlanmamıştır. Bu anlamda da örnek bir araştırma olacağı düşünüülerek çalışma önemli görülmektedir.

Araştırmanın problemini, sosyal bilgiler dersinde, müzelerde uygulanan yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin başarıları üzerindeki etkisi oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; müzede yaratıcı drama etkinliklerinin ilköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersini alan öğrencilerin akademik başarılarına etkisini belirlemektir. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Müzede ders işleniş sürecinde yaratıcı drama etkinliklerinin kullanılmasının 4. sınıf sosyal bilgiler dersini alan öğrencilerin akademik başarılarına etkisi nedir?
 - a. Deney ve kontrol grubunun ön test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?
 - b. Deney grubunda yapılan yaratıcı drama çalışmaları son test lehine anlamlı fark yaratmış mıdır?
 - c. Kontrol grubunda yapılan çalışmalar son test lehine anlamlı fark yaratmış mıdır?
 - d. Deney grubunda yapılan yaratıcı drama çalışmaları kontrol grubunda yapılan çalışmalara göre öğrenci başarısını etkilemiş midir?
2. Deney grubunda yapılan yaratıcı drama etkinlikleri hakkında öğrenci görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel ve nitel araştırma yöntemlerinden oluşan karma model kullanılmıştır. Araştırma verileri hem nicel hem de nitel veri toplama araçlarıyla sağlanmıştır. Araştırmanın nicel boyutunu içeren yaratıcı drama yöntemi temelli etkinliklerin öğrencilerin başarılarına etkisi, kontrol gruplu ön test -son test deneysel araştırma deseni kullanılarak ortaya çıkarılmıştır. Araştırmanın deneysel deseni; bağımsız değişken olan yaratıcı drama yönteminin bağımlı değişken olan öğrencilerin sosyal bilgiler dersi başarıları üzerine etkisini ortaya çıkarmak amacıyla düzenlenmiştir.

Bağımsız değişkenin (etki eden), bağımlı değişken (etkilenen) değişken üzerindeki etkisinin belirlendiği çalışmalar deneysel araştırmalar olarak adlandırılmaktadır. Ön test -son test kontrol (ÖSKD) gruplu seçkisiz desen olarak da bilinen bu desen, eğitim ve psikolojide çok sık kullanılan deneysel desenlerden biridir. Burada ilk olarak daha önceden belirlenen denek havuzundan atama ile iki grup oluşturulur. Gruplardan biri deney diğeri kontrol grubu olarak seçkisiz bir şekilde belirlenir. Daha sonra iki grupta yer alan deneklerin uygulama öncesinde bağımlı değişkenle ilgili ölçümleri alınır. Uygulama sürecinde ise etkisi test edilen deneysel işlem deney grubuna verilirken kontrol grubuna verilmez. Son olarak gruplardaki deneklerin bağımlı değişkene ait ölçümleri aynı araç ya da eş formu kullanarak tekrar elde edilir (Büyüköztürk, 2009). Çalışmanın nitel boyutuna ilişkin veriler hem deney hem de kontrol grubunda yer alan öğrencilerin çalışmalara ilişkin görüşleri yazılı görüş alma formu, çalışmalardan sonra yapılan değerlendirmelerden, yazdırılan mektuplardan, günlüklerden elde edilmiştir.

Tablo 1. Araştırma Deseni

<i>Gruplar</i>	<i>Ön Test</i>	<i>İşlemler</i>	<i>Son Test</i>
Deney	Başarı testi	Yaratıcı Drama Yöntemi (Müze-Okul) - Günlükler - Değerlendirme yazıları	Başarı testi Görüş Alma Formu
Kontrol		Öğretmen Kılavuz Kitabına ve Klasik Anlatıma Dayalı Öğretim Etkinlikleri (Müze-Okul)	

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmada deney ve kontrol grubu olmak üzere iki grup yer almıştır. Araştırmanın deney grubunda bağımsız değişken olarak yaratıcı drama etkinlikleri, kontrol grubunda ise öğretmen kılavuz kitabına dayalı öğretim etkinlikleri üzerinden klasik anlatım yapılmıştır. Araştırmanın deney grubunda uygulanan ders planları alan uzmanlarının da görüşleri alınarak hazırlanmıştır. Ders planları ilköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde “Kültür ve Miras” öğrenme alanı kapsamında bulunan “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinde yer alan konuları kapsamaktadır. Ders planları yaratıcı dramının aşamalılığı (hazırlık-ısınma, canlandırma, değerlendirme) ve müze eğitimi çalışmalarının aşamalılığı (müze öncesi hazırlık çalışmaları, müze çalışmaları, müze sonrası çalışmalar) dikkate alınarak hazırlanmıştır. Müze öncesi hazırlık ders planları okulda sınıf ortamında uygulanabilirliğe göre hazırlanmıştır. Kontrol grubunda da müze öncesi hazırlık çalışması yapıp klasik anlatım yöntemi kullanılmıştır. Müzede yapılacak etkinlikler için yine ders planları hazırlanıp planlarda belirtilen etkinliklerin dışına çıkılmamıştır.

Müze öncesi hazırlık çalışmaları için deney ve kontrol grubundaki öğrencilerle birlikte sınıf ortamı müze haline getirilmiştir. Deney grubunda müze hazırlık çalışması yaratıcı drama yöntemi kullanılarak işlenmiş, kontrol grubunda ise öğretmen nesnelere üzerinden klasik anlatım yapmıştır. Müze çalışmaları aşaması Ankara Kurtuluş Savaşı Müzesi (I. TBMM Binası) ve Ankara Etnografya Müzesi’nde yürütülmüştür.

Müze çalışmaları ve müze sonrası çalışmalar deney grubunda ve her iki müzede de yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Kontrol grubunda ise her iki müzede de klasik anlatım yöntemiyle çalışmalar sürdürülmüştür. Uygulamalar toplam 18 saat sürmüştür.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırma; 2010–2011 öğretim yılında Ankara ili, Keçiören ilçesi, Şehit Mehmet Altanlar İlköğretim Okulu ve bu okulun 4. sınıflarının iki şubesinde öğrenim gören öğrencilerle yapılmıştır. Çalışmanın yapıldığı okul ve çalışma grubunun seçilmesinde okul yöneticilerinin, sınıf öğretmenlerinin gönüllü olması ve araştırmacının bu okulda öğretmen olarak görev yapması dikkate alınmıştır. Bu şubelerden 4/C ve 4/D şubeleri rastlantısal yolla (kura) deney ve kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerle ilgili betimsel istatistikler aşağıda verilmiştir.

Tablo 2. Deney ve Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrenci Sayıları ve Yüzdeleri

Gruplar	Cinsiyet				Toplam
	Kız		Erkek		
	Sayı	%	Sayı	%	
Deney grubu	12	56	10	44	22
Kontrol grubu	10	44	12	56	22

Tablo 2’de görüldüğü gibi deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin sayısı birbirine eşittir. Yine öğrencilerin cinsiyetlere göre dağılımları incelendiğinde benzer oldukları görülebilir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmanın nicel verileri 4. sınıf sosyal bilgiler dersindeki “Kültür ve Miras” öğrenme alanı kapsamında bulunan “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesi ile ilgili “Başarı Testinden” elde edilmiştir. Nitel verilerin elde edilmesinde “Görüş Alma Formu”, “Değerlendirme Yazıları” ve “Öğrenci Günlükleri” kullanılmıştır. Nicel ve nitel verilerin birlikte toplandığı bu çalışmada kullanılan araçlarla ilgili bilgiler aşağıda özetlenmiştir.

Nicel Veri Toplama Araçları

Başarı Testi

Araştırmanın nicel verilerinin toplandığı “Başarı Testi”nin hazırlanmasında sırayla şu işlemler yapılmıştır. Öncelikle 4. sınıf sosyal bilgiler dersi “Kültür ve Miras” öğrenme alanı kapsamında bulunan “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesindeki kazanımlar belirlenmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan kazanımların belirlenmesinden sonra içerik ve kazanımların birlikte ele alındığı belirtke tablosu hazırlanmıştır. Hazırlanan belirtke tablosu uzman görüşüne sunulmuş ve gerekli düzenlemelerden sonra soru yazımına başlanmıştır. Belirtke tablosunda yer alan kazanım ve soru sayılarına uygun olarak 51 madde hazırlanmıştır. Belirtke tablosu ve yazılan bu maddeler bir ölçme ve değerlendirme, bir program geliştirme, bir sınıf öğretmeni, bir Türkçe öğretmeni ve iki sosyal bilgiler dersi öğretmenine gönderilmiştir. Bu uzmanlardan soruların tekniğine uygun yazılıp yazılmadığı, dil, kapsam geçerliği vb. açıdan görüşler alınmış ve ön deneme testinde 41 maddenin yer almasına karar verilmiştir.

Ön deneme testi, bu konuları bir önceki sınıfta gören iki yüz (200) 5. sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Ön uygulama sonuçları geçerlik ve güvenilirlik açısından analiz edilmiş ve soru sayısı kapsam geçerliği bozmayacak şekilde 25 olarak belirlenmiştir. Ön deneme testinin iç tutarlılık katsayısı 0.67, nihai testin iç tutarlılık katsayısı ise 0.76 olarak belirlenmiştir. Çalışmada 25 maddeden oluşan nihai test, ön test ve son test olarak kullanılmıştır.

Nitel Veri Toplama Araçları

Çalışmada nitel veriler “Görüş Alma Formu, Değerlendirme Yazıları ve Öğrenci Günlükleri” kullanılarak toplanmıştır. Çalışmada çeşitli nitel veri kaynakları kullanılarak araştırmanın iç güvenilirlik ve geçerliğinin sağlanması amaçlanmıştır. Bu veri toplama araçları ile ilgili bilgiler aşağıda özetlenerek verilmiştir.

Görüş Alma Formu

Deney grubunda bulunan öğrencilere çalışmaların sonrasında “Görüş Alma Formu” verilerek görüşlerini yazmaları istenmiştir. Form araştırmacı tarafından uzman görüşleri alınarak hazırlanmıştır. Formda aşağıdaki iki soru yer almaktadır.

1. Sosyal bilgiler dersinin müzede drama yoluyla işlenmesi size neler hissettirdi?
2. “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinde öğrendiğiniz hangi bilgileri unutmayacağınızı düşünüyorsunuz? Nedenleriyle açıklar mısınız?

Değerlendirme Yazıları

Değerlendirme yazıları; öğrencilerin ders sonunda yazdıkları “Mektubum Var, Benim Şiirim ve Atatürk’e Sorular-Yanıtlar” etkinliklerinde çıkan görüşleri kapsamaktadır. Değerlendirme yazılarının odak sorularını “Görüş Alma Formunda” yer alan iki soru oluşturmaktadır. Hissedilenleri ve öğrenilenleri ölçmek amacıyla yazılı olarak alınan öğrenci görüşleri nitel veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Ayrıca deney grubundan, yapılan her çalışmadan sonra dersin amaçlarına göre (kazanımlarına) oluşturulan sorularla öğrencilerin görüşleri sözlü olarak alınmış ve değerlendirme yazılarından elde edilen görüşleri desteklemek amacıyla kullanılmıştır.

Günlükler

Deney grubunda çalışma sürecinin “Ailemin Tarihini Yazıyorum, Kültür Elçisiyiz, Kurtuluş Savaşı” konu başlıklarına dönük çalışmaların sonunda öğrenciler günlük tutmuştur. Görüş alma formu, değerlendirme yazıları ve günlüklerden elde edilen veriler birlikte incelenmiştir.

Verilerin Toplanması

Deney ve kontrol grubundan elde edilen nicel ve nitel veriler araştırmacı tarafından toplanmıştır. Araştırmanın denel işlemlerinden önce deney ve kontrol gruplarına başarı testi araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Çalışma sürecinde deney grubu öğrencileri günlükler ve değerlendirme yazıları yazmıştır. Çalışma sonunda ise başarı testi her iki gruba da uygulanmıştır. Ayrıca deney grubu öğrencilerinin çalışma ile ilgili görüşleri, görüş alma formu aracılığıyla yazılı olarak alınmıştır. Sınıf ortamında yapılan müze öncesi hazırlık ve müzede yapılan çalışmalarla ilgili olarak fotoğraf çekimi ve video kamera kayıtları yapılarak veriler kayıt altına alınmıştır.

Verilerin Analizi

Nicel ve nitel verilerin birlikte toplandığı bu araştırmadan elde edilen veriler üzerinde nicel ve nitel veri analiz yöntemleri kullanılmıştır.

Nicel Verilerin Analizi

Bu çalışmada öncelikle, 4. sınıf sosyal bilgiler dersindeki “Kültür ve Miras” öğrenme alanı kapsamında bulunan “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesi ile ilgili “Başarı Testi” nden elde edilen nicel verilerin betimsel istatistikleri olan aritmetik ortalaması ve standart sapmaları belirlenmiştir. Elde edilen bu ortalamaların karşılaştırılmasında ise ilişkili ve ilişkisiz örneklemeler arası “t testi” kullanılmıştır.

Deney ve kontrol grubunun ön test ve son test puanlarının kendi içinde karşılaştırılmasında bağımlı (ilişkili) “t testi”, gruplar karşılaştırılırken ise bağımsız (ilişkisiz) “t testi” kullanılmıştır.

Nitel Verilerin Analizi

Görüş alma formu, değerlendirme yazıları ve günlüklerden elde nitel verileri ortak bir veri seti haline getirilmiştir. Oluşturulan ortak veri seti betimsel olarak analiz edilmiştir. Analiz sürecinde her bir sözcük, cümle ve paragraf tek tek incelenmiştir. Bu analiz sonucunda öğrenci görüşleri “Duyuşsal Özelliklere İlişkin Öğrenci Görüşleri ve Öğrenmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri” olmak üzere iki tema altında toplanmıştır.

İçerik çözümlemesinde amaç gözlem ve görüşmeler yoluyla elde edilen niteliksel verileri açıklayabilecek temel kavramlara ulaşmak ve bu kavramlar arasında ilişkileri ortaya çıkarabilmektir. Bu amaçları gerçekleştirebilmek için içerik çözümlemesi yapılır. Öğrenci ve öğretmenlerle yapılan görüşmeler ile öğretme-öğrenme sürecinin gözlenmesi sonucunda elde edilen verilerin içerik analizi; elde edilen verilerin kodlanması, temaların bulunması, verilerin kodlara ve temalara göre organize edilip tanımlanması ve en son olarak elde edilen bulguların yorumlanması olmak üzere dört aşamada yapılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2004).

Verilerin analizinde; görüş alma formu, değerlendirme yazıları ve günlüklerden elde edilen verilerin orijinal formuna tamamen sadık kalınmıştır. Bulgular ve yorum bölümünde araştırmaya katılan öğrencilerden farklı yollarla elde edilen verilerden de yararlanılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma sorularına yanıt bulmak amacıyla yapılan istatistiksel işlemler sonucunda ortaya çıkan betimsel istatistikler Tablo 3’te ve ortalama puanların karşılaştırması ile elde edilen sonuçlar devamında araştırma sorularının sırasına göre verilmiştir.

Tablo 3. Deney ve Kontrol Grubunun Başarı Testine İlişkin Betimsel İstatistikleri

Testler	(n)	Ön Uygulama		Son Uygulama		Eriş (Son-Ön)	
		\bar{X}	ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	ss
Deney	22	11,32	4,12	18,32	4,12	7,00	3,90
Kontrol	22	10,50	3,43	14,32	4,81	3,82	3,86

Tablo 3’te görüldüğü gibi deney grubun ön test puanlarının ortalaması 11,32, kontrol grubunun ise 10,50’dir. Çalışma sonunda ise deney grubunun ortalaması 18,32’ye, kontrol grubunun ise 14,32’ye ulaşmıştır. Deney grubunda eriş puanı 7,00, kontrol grubunda 3,82 bulunmuştur.

Bu araştırmanın amacı; müzede ders işleniş sürecinde yaratıcı drama etkinliklerinin kullanmanın 4. sınıf sosyal bilgiler dersini alan öğrencilerin akademik başarılarına etkisini belirlemektir. Araştırmada bu amaç çerçevesinde 2 soruya yanıt aranmıştır. Araştırmanın birinci sorusu “Müzedeki ders işleniş sürecinde yaratıcı drama etkinlikleri kullanmanın 4. sınıf sosyal bilgiler dersini alan öğrencilerin akademik başarılarına etkisi nedir?” olarak belirlenmiş ve araştırmanın birinci sorusuna yanıt bulmak amacıyla 4 alt soru oluşturulmuştur. Deney ve kontrol grubunda elde edilen bu puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı ise soru sırasına göre karşılaştırılmıştır. Araştırmanın birinci alt sorusu “Deney ve kontrol grubunun ön test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu soruya bağlı olarak başarı testinden elde edilen puanların karşılaştırılmasında bağımsız “t testi” kullanılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Deney ve Kontrol Grubunun Ön Test Puanlarının Karşılaştırılması

Grup	N	\bar{X}	s	sd	t	p
Deney	22	11,32	4,12	42	0,715	0,478
Kontrol	22	10,50	3,43			

Tablo 4’te deney ve kontrol grubunun başarı testi ön test puanları arasındaki farkın 0,05 düzeyinde anlamlı olmadığı görülmektedir. Bir başka ifadeyle deney ve kontrol grubunun çalışmalarına benzer başarı düzeyi ile başladıkları söylenebilir.

Araştırmanın ikinci alt sorusu “Deney grubunda yapılan yaratıcı drama etkinlikleri son test lehine anlamlı fark yaratmış mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu soruyu test etmek amacıyla ilişkili (bağımlı) t testi kullanılmış ve elde edilen sonuçlar tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Deney Grubu Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılması

Deney	N	\bar{X}	s	sd	t	p
Ön test	22	11,32	4,12	21	8,411	0,000
Son test		18,32	4,05			

Tablo 5’te görüldüğü gibi deney grubunda yapılan yaratıcı drama etkinlikleri öğrencilerin başarıları istatistiksel olarak anlamlı derecede artırmıştır. Bir başka ifadeyle deney grubunda yapılan yaratıcı drama etkinlikleri öğrencilerin başarılarını artırmada etkili olmuştur.

Araştırmanın üçüncü alt sorusu “Kontrol grubunda yapılan çalışmalar son test lehine anlamlı fark yaratmış mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu soruyu test etmek amacıyla ilişkili (bağımlı) t testi kullanılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Kontrol Grubunun Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılması

Kontrol	n	\bar{X}	s	sd	t	p
Ön test	22	10,50	3,43	21	4,637	0,000
Son test	22	14,32	4,81			

Tablo 6’da kontrol grubunda öğretmen kılavuz kitabına ve öğretmenin anlatımına dayalı yapılan etkinliklerin öğrenci başarılarını anlamlı derecede artırdığı belirlenmiştir. Bir başka ifadeyle kontrol grubunda yapılan çalışmalar öğrencilerin başarılarını son test lehine 0.05 düzeyinde anlamlı derecede artırmıştır.

Araştırmanın dördüncü alt sorusu “Deney grubunda yapılan yaratıcı drama çalışmaları kontrol grubunda yapılan çalışmalara göre öğrenci başarısını etkilemiş midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Deney ve kontrol grubunun erişim puanlarının karşılaştırıldığı bu çalışmada bağımsız (ilişkisiz) t testi kullanılmış ve elde edilen bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Deney ve Kontrol Grubunun Erişim Puanlarının Karşılaştırılması

Grup	n	\bar{X}	S	sd	t	p
Deney	22	7,00	3,90	42	2,715	0,010
Kontrol	22	3,82	3,86			

Tablo 7’de çalışmalar sonunda deney grubunun 7.00, kontrol grubunun ise 3.82 ortalama bir artış gösterdiği ortaya çıkmıştır. Bu sonuçların karşılaştırılması sonucunda deney grubunda yapılan yaratıcı drama etkinliklerinin öğrenci başarılarını artırmada kontrol grubundaki çalışmalara göre daha etkili olduğu belirlenmiştir. Her iki grup arasındaki fark deney grubu lehine ve 0.05 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Başarı testinin ön ve son test uygulanması ile elde edilen verilerin karşılaştırılması sonucunda deney ve kontrol grubunda yapılan çalışmaların öğrencilerin başarılarını istatistiksel olarak anlamlı derecede artırdığı belirlenmiştir. Ancak deney grubunda yaratıcı drama etkinlikleriyle yapılan çalışmaların, kontrol grubunda yapılan çalışmalara göre öğrenci başarılarını artırmada daha etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersi “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesi ile ilgili başarılarını daha çok artırdığı gözlenmiştir.

Araştırmanın ikinci sorusu “Deney grubunda yapılan yaratıcı drama etkinlikleri hakkında öğrenci görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir. Soruya yanıt bulmak amacıyla “Görüş Alma Formu”, “Değerlendirme Yazıları” ve “Günlükler” ile elde edilen nitel veriler betimsel olarak analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda öğrenci görüşleri “Duyuşsal Özelliklere İlişkin Öğrenci Görüşleri ve Öğrenmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri” olmak üzere iki tema altında toplanmıştır.

Duyuşsal Özelliklere İlişkin Öğrenci Görüşleri

“Duyuşsal Özelliklere İlişkin Öğrenci Görüşleri” temasının incelenmesi araştırmanın “Deney grubunda yapılan yaratıcı drama etkinlikleri hakkında öğrenci görüşleri nelerdir?” olan ikinci sorusuna yanıt aramaya dönüktür. “Duyuşsal Özelliklere İlişkin Öğrenci Görüşleri” incelenirken alt temalar oluşturulmuştur. İnceleme farklı iki tabloda gösterilmiştir. Tablo 8’de “Eğlenceli Hissetme”, “Mutlu Olma”, “Önemli Kılma”, “Beğenme” alt temaları olarak belirlenmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 9’da ise araştırmanın konusu olan “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinde ulaşılmaması hedeflenen duyuşsal alan kazanımlarından “Ailesi ve Çevresindeki Milli Kültürü Yansıtan Öğeleri Fark Eder”, “Milli Mücadelenin Kazanılmasında ve Cumhuriyet’in İlanında Atatürk’ün Rolünü Fark Eder” alt temaları belirlenmiştir. Kazanımlarla örtüştüğü düşünülen öğrenci görüşleri değiştirilmeden verilmiş ve yorumlanmıştır.

Her iki tabloda da “Duyuşsal Özelliklere İlişkin Öğrenci Görüşleri” altında alt temalar oluşturularak Yaratıcı drama sürecinin katılımcıların duygularını nasıl etkilediğine ilişkin görüş alma formundan, değerlendirme yazılarından ve günlüklerden elde edilen görüşlerden oluşturulan alt temalar ve frekansları aşağıdaki tabloda özetlenerek verilmiştir.

Tablo 8. *Yaratıcı Drama Sürecinin Öğrencilere Hissettirdiklerine Yönelik Görüşleri*

Tema	Alt Tema (Kod)	Frekans	Örnek Görüş
Duyuşsal Alana Yönelik Öğrenci Görüşleri	Eğlenceli Hissetme	7	Müzenin içi kadar dışında da çok eğlendik. Çünkü öğretmenimiz her şeyi müzenin bahçesinde doğaçlama, drama şeklinde canlandırmalar yaptırdı
	Mutlu Olma	6	Ben müzeye gidince çok mutlu oldum. Tam müzeye yaklaştığımda çok heyecanlıyım. Acaba nasıl bir müzeye diye merak etmişim. Drama ile yapılan dersleri çok seviyorum. Çok hem de çok mutlu oldum.
	Önemli Kılma	5	Ben orada o kadar mutlu oldum ki bilemezsiniz. Keşke Atatürk'te bizimle orada olsaydı. Çok duygulandım. İnşallah başka çocuklara da görmek nasip olur.
	Beğenme	4	Her şey çok güzeldi. Müzenin güzel olmasına dikkat ettim. Oyunlarımızı müzenin bahçesinde oynamak çok iyiydi. Okulumuzun bahçesinden daha güzeldi. Okulların binalarını da müze binası gibi yapsalar.

Tablo 8 incelendiğinde “Eğlenceli Hissetme”, (N=7), “Mutlu Olma” (N= 6), “Önemli Kılma” (N=5), “Beğenme” (N=4) alt temaları belirlenmiştir.

“Eğlenceli Hissetme” Alt Teması

Deney grubundaki öğrencilerin “Eğlenceli Hissetme” alt temasında kodlanan görüşlerine ilişkin örnekler aşağıda yer almış ve yorumlanmıştır.

Ö1. Müzenin içi kadar dışında da çok eğlendik. Çünkü öğretmenimiz her şeyi müzenin bahçesinde doğaçlama, drama şeklinde canlandırmalar yaptırdı.

Ö2. Yani açıkçası ders çok eğlenceliydi. Kısaca çok eğitici ve öğretici bir geziydi. Çok eğlenceli bir gün geçirdik.

Ö3. Sosyal bilgiler dersinde güzel mi güzel dramalar yaptık. Çok eğlenceli geçti. Keşke zamanı geri çevirip aynı derse girmek isterdim.

Ö1, Ö2 ve Ö6 yaratıcı drama yöntemiyle dersi işlemenin eğlenceli olduğunu belirtmişler ve dersin eğlenceli olma sebebini yaratıcı dramaya bağlamışlardır. Eğlenceli bir dersin eğitici ve öğretici olduğunu düşünmektedirler. Müze gezilerinin eğitici ve öğretici olmasının eğlenceli olmasından kaynaklı olabileceği vurgusu yapılmaktadır. Dersin eğlenceli olması; öğrencilerin dersi sevdiklerini, derse sıkılmadan katıldıklarını, derse karşı istekli olmalarını sağladığı söylenebilir. Öğrencilerin derse karşı istekli olmalarının akademik başarılarını artırmada da etkili olacağı düşünülebilir.

Ö4. Müzede sosyal bilgiler dersinde nesne çalışmasında çok eğlendim.

Ö5. Müzede sosyal bilgiler dersini çok sevdim. Müzede canlandırma yapmak beni eğlendirdi. Müzeleri hep böyle gezsek. Bu ünite hiç bitmese, hep müzede yapılsa.

Ö6. Canlandırmaları çok seviyorum. Müzede ders yapmak çok güzeldi. Nesnelere de canı varmış gibiydi.

Ö7. Müzede kendimi çok eğlenir bir şekilde buldum. Normalde sıkılırım diye düşünüyordum. Ama fikrim değişti. Derste sanki bulmaca çözüyor gibiydik. Ders süresince hiç sıkılmadım.

Yukarıdaki Ö3, Ö4, Ö7 öğrenci görüşleri incelendiğinde; müzede uygulanan yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin müze hakkındaki görüşlerini değiştirdiği, onlarda müzeye karşı olumlu bir bakış geliştirdiği, müzelerde yapılacak dersin yaratıcı drama yöntemiyle daha etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca müzede yaratıcı drama yöntemiyle işlenen sosyal bilgiler dersinin öğrencilerin derse karşı ilgisini ve motivasyonunu arttırdığı, yaratıcı drama yoluyla müzede yaşananları daha kolay anladığı sonucu çıkarılabilir. Bir derse karşı ilgi ve motivasyonun artması, öğrencilerin başarı düzeyinin olumlu yönde gelişmesini sağlayabilir.

“Mutlu Olma” Alt Teması

Deney grubundaki öğrencilerin “Mutlu Olma” alt temasında kodlanan görüşlerine ilişkin örnekler aşağıda yer almış ve yorumlanmıştır.

Ö8. Mutluydum, sevinçliydim. Kendimi bir an müze görevlisi gibi hissettim. O an büyüdüncü müze görevlisi olacağım içime doğdu. Ama aşçı ve ressam olmak istiyordum.

Ö9. Müzede ders yaptık, çok mutlu oldum. Drama yapmak çok hoşuma gidiyor. Arkadaşlarımla birlikte olmak beni mutlu etti

Müzelerde bir dersin yaratıcı drama yoluyla işlenmesinin öğrencileri mutlu ettiği görülmektedir. (Ö8) kodlu öğrenci derste mutlu ve sevinçli olduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda öğrencinin geleceğe dönük düşüncelerinde de değişiklik olduğu görülmektedir. Yaratıcı drama yoluyla öğrencinin müzeye dair bakış açısının da değiştiği söylenebilir.

Aşağıdaki öğrenci görüşleri incelendiğinde ise alt temada yer verilmeyen ancak öğrenme öğretme süreçlerinde duyuşsal alan becerilerinin gelişmesinde önemli olduğu düşünülen heyecanlanmak, merak etmek kavramlarının ağırlıklı olarak “mutlu olmak” ile ilgili görüşlerle birlikte kullanıldığı görülmektedir.

Ö10. Müzede mutluydum, sevinçliydim, heyecanlıydım.

Ö11. Ben müzeye gidince çok mutlu oldum. Tam müzeye yaklaştığımda çok heyecanlıydım. Acaba nasıl bir müzeye diye merak etmişim. Drama ile yapılan dersleri çok seviyorum. Çok hem de çok mutlu oldum.

Ö12. Ben çok mutlu oldum. Müzeye giderken çok heyecanlıydım. Müzeyi çok beğendim. İçeriye girdiğim anda kalbim küt küt atıyordu.

Ö13. Atatürk seni çok seviyorum ve mutluyum ve müzeyi seviyorum.

Öğrenci görüşleri incelendiğinde herhangi bir uyarana karşı coşku tepkide bulunma ve öğrenme isteği olarak tanımlanabilecek heyecanlanma, merak etme duygularının, “mutlu olma” gibi olumlu duygu durumunu geliştirdiği görülebilir. Ayrıca öğrenciler derste mutlu olmalarını yaratıcı dramaya bağlamaktadırlar. Müzede sosyal bilgiler dersinin yaratıcı drama yöntemi ile işlenmesi, öğrencilerin müzeyi sevdiklerini ve müzede ders yapmaktan mutlu olduklarını göstermektedir.

“Önemli Kılma” Alt Teması

Deney grubundaki öğrencilerin “Önemli Kılma” alt temasında kodlanan görüşlerine ilişkin örnekler aşağıda yer almış ve yorumlanmıştır.

Ö14. Müzeyi çok sevdim. Bir sürü bilgiler öğrendim. Çok mutlu, çok sevinçli. Keşke Atatürk yaşasaydı.

Ö15. Ben orada o kadar mutlu oldum ki bilemezsiniz. Keşke Atatürk de bizimle orada olsaydı. Çok duygulandım. İnşallah başka çocuklara da görmek nasip olur.

Ö16. Bugün müzede çok sey öğrendim. Hele öğrendiğim öyle bir şey vardı ki acayip etkilendim. Atatürk hayata gözlerini yumduğunda Antkibir hazırlanıncaya kadar burada yatmış. Yattığı yere uzun süre baktım ve şunu düşündüm. İşte hemen yanımda Atam, ama ben nerdeyim?

Ö17. Teşekkür ederim öğretmenim. Müzede anneme ve size teşekkür etme hissi duydum.

Ö18. Atatürk seni çok seviyorum ve mutluym ve müzeyi seviyorum.

Yukarıdaki öğrenci görüşleri incelendiğinde öğrencilerin müzede yapılan çalışmalara değer verdikleri, çalışmayı önemsedikleri, kendileri için değerli olan ile özdeşleştirdikleri ve süreçten etkilendikleri görülmektedir. Öğrencilerin süreci önemli gördükleri için bu süreçte öğrenmenin daha kolay olacağı söylenebilir.

“Beğenme” Alt Teması

Deney grubundaki öğrencilerin “Beğenme” alt temasında kodlanan görüşlerine ilişkin örnekler aşağıda yer almış ve yorumlanmıştır.

Ö19. Evet çok güzeldi. Manevi değeri çok olan bir sürü eşya vardı. Çok güzeldi.

Ö20. Geçmişten günümüze gelen biz Türklerin maddi ve manevi kültürünü gördüm müzede. Binanın mimarisi ve sergilenen eserler çok güzeldi.

Ö21. Her şey çok güzeldi. Müzenin güzel olmasına dikkat ettim. Oyunlarımızı müzenin bahçesinde oynamak çok iyiydi. Okulumuzun bahçesinden daha güzeldi. Okulların binalarını da müze binası gibi yapsalar.

Ö22. Gitmediyseniz mutlaka gidin. Ben çok beğendim ve çok şey öğrendim.

Öğrenciler müzeyi beğendiklerini belirtmişlerdir. Müzede öğrenme ortamı ile okullardaki öğrenme ortamını karşılaştırarak müzeyi okuldan daha önemli görmüşlerdir. Müze ortamında daha fazla bilginin öğrenilebileceğini ve müzenin görülmesi gereken bir yer olduğunu belirtmişlerdir. Görüşler incelendiğinde müzede yapılan çalışmanın müzenin mimarisine ve eserlere dikkati çektiği ve beğeniyi artırdığı söylenebilir. Bu doğrultuda beğenin karşılaştırma yapabilmeyi, öneriler sunabilmeyi ve bilgiye daha kolay ulaşmayı sağladığı söylenebilir.

Araştırmanın konusu olan ilköğretim dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinin yaratıcı drama yöntemiyle müzede işlenmesi ile öğrencilerin MEB tarafından öğretmen kılavuz kitabında yer alan duyuşsal kazanımlara ulaşıp ulaşımadığına da bakılmıştır. Bu amaçla deney grubundaki öğrencilere “Sosyal Bilgiler dersinin müzede drama yoluyla işlenmesi size neler hissettirdi?” sorusu sorularak “Duyuşsal Özelliklere İlişkin Öğrenci Görüşleri” teması altında, “Ailesi ve Çevresindeki Milli Kültürü Yansıtan Öğeleri Fark Eder”, “Millî Mücadelenin Kazanılmasında ve Cumhuriyet’in İlanında Atatürk’ün Rolünü Fark Eder” alt temaları oluşturulmuştur. Oluşturulan alt temalar ve frekansları Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. *Yaratıcı Drama Sürecinin Duyuşsal Kazanımlarına Yönelik Öğrenci Görüşleri*

Tema	Alt Tema (Kod)	Frekans	Örnek Görüş
Duyuşsal Alana Yönelik Öğrenci Görüşleri	Ailesi ve çevresindeki milli kültürü yansıtan öğeleri fark eder.	9	Sonra mendil kapmaca ve yağ satarım, bal satarım oynadık. İrem biliyor musun? Bu oyunları dede ve ninelerimiz de oynamış. Yani bu oyunlar bizim kültürümüzden bir parçaymış.
	Millî Mücadelenin kazanılmasında ve cumhuriyetin ilanında Atatürk'ün rolünü fark eder.	7	Mustafa Kemal, tarihte Kurtuluş Savaşı ile yeni bir sayfa açmış.

Tablo 9'a göre öğrenci görüşleri doğrultusunda "Ailesi ve çevresindeki milli kültürü yansıtan öğeleri fark eder" (N=9), "Millî Mücadelenin kazanılmasında ve Cumhuriyet'in ilanında Atatürk'ün rolünü fark eder" (N= 7) alt temaları belirlenmiştir. 16 öğrencinin görüşleri incelendiğinde; 9 öğrencinin "Ailesi ve çevresindeki milli kültürü yansıtan öğeleri fark eder" 7 öğrencinin görüşüne de "Millî Mücadelenin kazanılmasında ve Cumhuriyet'in ilanında Atatürk'ün rolünü fark eder" kazanımlarına yönelik kodlanan öğrenci alıntılarında örnekler aşağıda yer almış ve yorumlanmıştır.

"Ailesi ve Çevresindeki Milli Kültürü Yansıtan Öğeleri Fark Eder" Alt Teması

"Ailesi ve çevresindeki milli kültürü yansıtan öğeleri fark eder." Alt temasına yönelik kodlanan öğrenci alıntılarında örnekler aşağıda yer almış ve yorumlanmıştır.

Ö1. *Evet çok güzeldi. Manevi değeri çok olan bir sürü eşya vardı. Çok güzeldi.*

Ö2. *Gidip görmenizi, hatta öğrencilerinizle gidip geçmişten günümüze kadar gelen kültürümüzü onlara da anlatmanızı tavsiye ederim*

Ö3. *Geçmişten günümüze gelen biz Türklerin maddi ve manevi kültürünü gördüm müzede. Binanın mimarisi ve sergilenen eserler çok güzeldi.*

Ö4. *Sonra mendil kapmaca ve yağ satarım, bal satarım oynadık. İrem biliyor musun? Bu oyunları dedelerimiz ve ninelerimiz de oynamış. Yani bu oyunlar bizim kültürümüzden bir parçaymış*

Ö5. *Bugün müzede çok şey öğrendim. Hele öğrendiğim öyle bir şey vardı ki acayip etkilendim. Atatürk hayata gözlerini yumduğunda Anıtkabir hazırlanıncaya kadar burada yatmış. Yattığı yere uzun süre baktım ve şunu düşündüm. İşte hemen yanımda Atam, ama ben nerdeyim?*

Ö6. *Bu ders çok zevkli geçti. Kültür zenginliğimizi görmek, onlarla ilgili oyunlar oynamak beni çok mutlu etti.*

Ö7. *Kültür'ün bir topluma ait düşünce ve sanat eserlerinin bütününe denir. Tanımını hiç unutmuyacağım. Müzede drama yaparken canlandırmada bunun tanımını açıklayan müze görevlisi rolündeydim.*

Ö8. *damat tıraşı, gelin hamamı, nişanlanmak, düğün, gibi olayların da bizim kültürümüzde olduğunu öğrendim. Unutmam çünkü arkadaşlarım canlandırırken çok eğlendim. Hem müzenin içinde de bunların sergilerini gördüm. Gelin hamamında suların kesilmesi zor olmalı.*

Ö9. Ciridin bizim oyunumuz olduğunu unutmam. Mendil kapmaca, mesleklerle ilgili meyve sepeti kız isteme. Ben canlandırmalarda mutlu oldum.

Yukarıdaki görüşler incelendiğinde öğrenciler, kültür, kültür öğeleri, müze kavramlarını canlıymış gibi hissettiklerini ve unutmayacaklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler maddi ve manevi kültürü ayırt edebildiklerini, müzede sergilenen eserlerin manevi değerinin olduğunu, kültürün geçmişten bugüne gelen bir birikim ve bu birikimin aktarılmasının önemli olduğunu fark etmişlerdir. Kültür öğelerini oyunlar (mendil kapmaca, yağ satarım bal satarım, cirit, mendil kapmaca) meslekler, sanat eserleri, gelenekler (damat tıraşı, gelin hamamı, nişanlanmak, düğün) biçiminde açıklamışlardır. Oyunların kültürün bir parçası olduğunu, Anıtkabir ve Atatürk olgusundan etkilendiklerini, kültürel zenginliği fark ettiklerini, kültürün bir topluma ait düşünce ve sanat eserlerinin bütünü olduğunu belirtmişlerdir.

Deney grubundaki öğrenci görüşlerinin kazanımlarla birebir örtüştüğü ve öğrencilerin müzede yaratıcı drama etkinlikleriyle farkındalık düzeylerinin arttığı görülmektedir. Farkındalık düzeylerinin artması ile üniteye hedeflenen kazanımlara ulaşıldığı ve öğrenmenin gerçekleştiği söylenebilir.

“Milli Mücadelenin Kazanılmasında ve Cumhuriyet’in İlanında Atatürk’ün Rolünü Fark Eder” Alt Teması

Deney grubundaki öğrencilerin “Milli Mücadelenin kazanılmasında ve Cumhuriyet’in ilanında Atatürk’ün rolünü fark eder.” alt temasına ilişkin alıntılarında örnekler aşağıda yer almış ve yorumlanmıştır.

Ö10. Mustafa Kemal, tarihte Kurtuluş Savaşı ile yeni bir sayfa açmış.

Ö11. Atatürk kürsüye çıkıyor mikrofonla konuşuyor dikkat!

Ö12. Mustafa Kemal’in çözümü tam bağımsızlığa dayanan Türk devleti kurmaktır.

Ö13. Gaz lambaları etrafı, Atatürk Türkiye’yi aydınlatıyor.

Ö14. Atatürk kürsüde konuştu, Dedi, Cumhuriyet’i kurmamız lazım.

Ö15. Atatürk TBMM’yi kurdu, orada yoksulluk vardı, Ama Atatürk yılmadı.

Ö16. Mustafa Kemal, tarihte Kurtuluş Savaşı ile yeni bir sayfa açmış.

Deney grubundaki öğrencilerin soruyla ilgili görüşleri incelendiğinde; Mustafa Kemal’in tarihte Kurtuluş Savaşı ile yeni bir sayfa açtığını, amacının bağımsızlığa dayanan bir devlet kurmak olduğu, Mustafa Kemal’in sorunlara çözüm ürettiğini, sorunlar karşısında yılmadığını düşmediğini, Cumhuriyet’i kurma hedefinin olduğu ve çok zor koşullarda bunu başardığını belirttikleri görülmektedir. Görüşler incelendiğinde Milli Mücadele’nin kazanılmasında ve Cumhuriyet’in ilanında Atatürk’ün rolünün fark edildiği görülmektedir. Kazanımlarla birebir örtüştüğü ve öğrencilerin müzede yaratıcı drama etkinlikleriyle farkındalık düzeylerinin arttığı görülmektedir. Öğrencilerin farkındalık düzeylerinin artması ile ünitenin hedeflenen kazanımlarına ulaşıldığı söylenebilir.

Öğrenmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

Yaratıcı drama etkinliklerinin uygulandığı deney grubundaki öğrencilere, “Geçmişimi Öğreniyorum ünitesinde öğrendiğiniz hangi bilgileri unutmuyacağınızı düşünüyorsunuz? Nedenleriyle açıklar mısınız?” sorusu sorularak öğrenci yanıtlarından hareketle “Öğrenmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri” teması altında, “Kültürel Özellikler, Nesnelere, Olgular ve Kurallar” alt temaları oluşturulmuştur. Oluşturulan alt temalarda hangi bilgilerin öğrenildiği öğrenci görüşlerinden yola çıkarak aşağıdaki Tablo 10’da gösterilmiştir. 18 öğrencinin öğrenme ile ilgili görüşleri aslına uygun olarak aşağıda özetlenmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 10. Yaratıcı Drama Etkinlikleri Sonucunda Öğrenilen Bilgiler

Tema	Alt Tema (Kod)	Öğrenilen Bilgiler
Öğrenmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	Kültürel Özellikler	Gelenekler (Damat Tıraşı, Nişan, Düğün vb) El Sanatları (Bakırcılık, Dokuma, Yazı Sanatı vb), Sanat, Sanat Tarihçisi,
	Nesnelere	- İstiklal Madalyası, Savaş Aletleri (Top, Tüfek vb.) İlk Meclis Sıraları, Harita, Telgraf, Telefon, Kürsü, Mühür, Soba, Kiremit, Müzelerin Konusu, Sözlü Tarih, Masa, Gaz lambası -
	Olgular	Kurtuluş Savaşı, Atatürk, İsmet İnönü, Lozan Barış Anlaşması, Etnografya Müzesinin Kuruluş Amacı
	Kurallar	Müze Kuralları (Temiz Tutma, Gürültü Yapmama)

Tablo 10 incelendiğinde deney grubu öğrencilerinin üniteye geçen çok çeşitli kavramlar, tarihi eşyalar, tarihi mekânlar, tarihi kişiler, tarihi yerler, tarihi olaylar, kültürel öğeler ile ilgili çok ve çeşitli öğrenmeler gerçekleştirdikleri belirlenmiştir. Bu konudaki bazı öğrenci görüşleri şu şekildedir:

Ö1. *Kültürümüzü geleneklerimizi müzede öğrenmek harikaydı.*

Ö2. *Görmediğim, bilmediğim birçok el sanatı ürününü sanki ben yapmışım gibi geldi. Harika zaman geçirdim.*

Ö3. *Dersler hep müzede yapılırsa. Atatürk’ü yakından tanıdım. Kendimi burada sanat tarihçisi gibi hissediyorum. Müzede çalışanların işi çok keyifli olmalı.*

Ö4. *Kültür’ün bir topluma ait düşünce ve sanat eserlerinin bütününe denir. Tanımını hiç unutmuyacağım. Müzede drama yaparken canlandırmada bunun tanımını açıklayan müze görevlisi rolündeydim.*

Ö5. *Damat tıraşı, gelin hamamı, nişanlanmak, düğün, gibi olayların da bizim kültürümüzde olduğunu öğrendim. Unutmam çünkü arkadaşlarım canlandırırken çok eğlendim. Hem müzenin içinde de bunların sergilerini gördüm. Gelin hamamında suların kesilmesi zor olmalı.*

Ö10. *Etnografya müzesinin Atatürk’ün isteği üzerine kurulduğunu unutmam herhalde. Çünkü etkinliğimizin birisinde Atatürk gibi konuştuk. O emri veren Atatürk rolünde bendim. Bu unutulur mu?*

Ö6. Etnografya Müzesi'nin kurulmasının asıl amacının kültürümüzü yaşatmak olduğunu unutmam. Çünkü müzede hepsi vardı. Tek tek inceledim. Süs eşyalarını gördüm.

Örnek öğrenci görüşleri incelendiğinde, sosyal bilgiler dersinin müzede yaratıcı drama yoluyla işlenmesinin üniteye dair bilgilerin öğrenilmesinde önemli bir role sahip olduğu görülmektedir. Deney grubundaki öğrencilerin yaratıcı drama ile yalnızca farkındalık kazanmadıkları aynı zamanda konuya dair çok çeşitli bilgileri öğrendikleri, böylelikle bilişsel kazanımlara da ulaştıkları söylenebilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın birinci sorusu “Müzede ders işlenişi sürecinde yaratıcı drama etkinliklerinin kullanılmasının 4. sınıf sosyal bilgiler dersini alan öğrencilerin akademik başarılarına etkisi nedir?” olarak belirlenmiş ve araştırmanın birinci sorusuna yanıt bulmak amacıyla 4 alt soru oluşturulmuştur. Araştırmanın birinci alt sorusu “Deney ve kontrol grubunun ön test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Yapılan istatistikler çalışmalar sonucunda deney ve kontrol grubunun başarı testi ön test puanları arasındaki anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bu nedenle deney ve kontrol grubunun, çalışmalara benzer başarı düzeyi ile başladıkları sonucuna varılmıştır.

Eğitime ilişkin bir araştırmada değerlendirme tekniğinin öğrenci başarısına olan etkisi araştırılmak istendiğinde önce öğrencilerin başarılarının anlamı üzerinde durulmalıdır. Başarıyı etkileyecek olası durumların (öğretmen, bina, program vb.) neler olabileceği tartışılarak araştırma problemi bütünleştirilmiş olur (Karasar, 2005). Başarıyı etkileyecek olası durumlar içine grubun özellikleri de sayılabilir. Bu araştırmanın deney-kontrol gruplu yapılan araştırmalarda, çalışmalara benzer başarı durumlarındaki gruplarla başlamanın araştırma problemini bütünleştirilmesi açısından da önemli olduğu sonucu çıkarılmıştır.

Araştırmanın ikinci alt sorusunu belirlemek üzere gerçekleştirilen başarı testi sonuçlarına göre müzede yapılan yaratıcı drama çalışmalarının yine müzede yapılan öğretmenin anlatımına dayalı çalışmalara göre öğrencilerin başarılarını artırmada daha etkili olduğu belirlenmiştir. Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama yöntemi etkin bir öğretim yöntemi olarak öğrencilerin sürece katılımını ve süreçte kalmasını kolaylaştırmaktadır. Bu yönüyle de öğrenci başarısını artırmada önemli olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Araştırmanın üçüncü alt soru doğrultusunda kontrol grubunda müzede öğretmenin klasik anlatımına dayalı yapılan etkinliklerin öğrenci başarılarını anlamlı derecede artırdığı belirlenmiştir. Kontrol grubunun kendi içinde başarılı olması, klasik yöntemlerin de müzede başarıyı artırabileceği sonucunu göstermiştir. Kontrol grubuna ait sonuçlar “Öğrenciler öğrenme ortamının etkin bir öğrenme ortamı olması ile mi daha iyi öğrenirler? Öğrenciler alıştıkları öğretim yöntemleriyle mi daha iyi öğrenirler?” tartışmasını ortaya çıkarmıştır.

Araştırmanın dördüncü alt sorusu doğrultusunda yapılan analiz sonucunda deney grubunda yapılan yaratıcı drama etkinliklerinin öğrenci başarılarını artırmada kontrol grubundaki çalışmalara göre daha etkili olduğu belirlenmiştir. Başarı testinin ön ve son test uygulanması ile elde edilen verilerin karşılaştırılması sonucunda deney ve kontrol grubunda yapılan çalışmaların öğrencilerin başarılarını istatistiksel olarak anlamlı derecede artırdığı belirlenmiştir. Ancak deney grubunda yaratıcı drama etkinlikleriyle yapılan çalışmaların kontrol grubunda yapılan çalışmalara göre

öğrenci başarılarını artırmada daha etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersi “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesindeki başarılarını daha fazla artırdığı gözlenmiştir. Söz konusu sonuç doğrultusunda müzede ders işleniş sürecinde yaratıcı drama yöntemi kullanmanın 4. sınıf sosyal bilgiler dersini alan öğrencilerin akademik başarılarını artırdığı söylenebilir. Ulaşılan sonuçlar Aykaç ve Adıgüzel’in (2011), Nayci ve Adıgüzel (2017)’in yaptıkları çalışmalarla da benzerlik göstermekte olup söz konusu araştırmalarda da sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın bir yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısı üzerinde etkili olduğu ve öğrencilerin birçok açıdan olumlu bir öğrenme süreci geçirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın nitel verilerden çıkan sonuçlar göstermektedir ki sosyal bilgiler dersinin müzede yaratıcı drama yöntemiyle işlenmesi öğrencilerin duygu ve düşüncelerini olumlu yönde etkilemektedir. Yaratıcı drama uygulamalarında grup oyunları, rol oynama, doğaçlama ile birlikte müzik, dans, resim gibi diğer sanat alanları ile ilgili etkinliklere yer verilmesi, katılımcıların duygularını olumlu etkileyerek ve geliştirmesini sağlamaktadır. Bu araştırma ile benzer sonuçlara sahip araştırmalar bulunmaktadır. Demir ve arkadaşlarının (2012) yaptıkları çalışmadan elde edilen sonuçlara göre yaratıcı drama yöntemiyle öğrencilerin öğrenmekten zevk aldıkları, özellikle iletişim, eğlenme, duygu yönetimi, sorumluluk, toplumsallık, yardımseverlik, kültürel değerleri koruma ve geliştirme, öz yönetim becerilerinin olumlu etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrenme öğretme süreciyle ilgili öğrenci görüşlerinin alındığı bu araştırma sonunda yaratıcı drama yöntemiyle dersi işlemenin eğlenceli olduğu, dersin eğlenceli olmasının yaratıcı dramaya bağlandığı, eğlenceli bir dersin eğitici ve öğretici olduğu gözlenmiştir. Ayrıca müze gezilerinin eğitici ve öğretici olmasının dersin eğlenceli geçmesinden kaynaklandığı bu durumun da öğrencilerin dersi sevmesini, derse sıklımadan katılmalarını ve derse karşı istekli davranmalarını sağladığı düşünülmektedir.

Motivasyon, bireye enerji verip onun davranış için istekli hale gelmesinde etkili olduğundan, öğrenme-öğretme sürecinin etkililiğini ön plana çıkaran en önemli faktörlerden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır (Akbaba, 2006). Öğrencilerin derse karşı istekli olmaları, akademik başarılarını artırmada da etkilidir. Müzede yaratıcı drama yöntemiyle gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilerin müze hakkındaki görüşlerini değiştirdiği, onlarda müzeye karşı olumlu bir bakış geliştirdiği, müzelerde yapılacak dersin yaratıcı drama yöntemiyle daha etkili olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır. Ayrıca müzede yaratıcı drama yöntemiyle işlenen sosyal bilgiler dersinin öğrencilerin derse karşı ilgisini ve motivasyonunu arttırdığı, yaratıcı drama yoluyla müzede yaşadıkları daha kolay anladıkları sonucu çıkarılmıştır.

Müzede sosyal bilgiler dersinin yaratıcı drama yöntemi ile işlenmesi sonucunda ulaşılan öğrenci görüşleri doğrultusunda öğrencilerin müzeyi sevdikleri ve müzede ders yapmaktan mutlu oldukları anlaşılmaktadır. Bir dersin mutlu geçmesinin öğrencilerin dikkatini toplama, konuya olan ilgisini artırma, derse karşı olum tutum geliştirmesini sağlamada etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmanın diğer bulgularında; müzede yaratıcı drama yoluyla yapılan çalışmalara değer verildiği, çalışmanın önemsendiği, kendi için değerli olan ile özdeşleştirildiği ve etkilendiği görülmektedir. Öğrenci açısından çalışma önemli görülmüş ve önemli görülen durumların öğrenmeyi olumlu yönde etkilediği gözlenmiştir.

Öğrencilerin müzeyi beğendikleri ortaya çıkmıştır. Öğrenciler tarafından müzede öğrenme ortamı ile okullardaki öğrenme ortamı karşılaştırılmış, müze ortamında daha fazla bilginin

öğrenildiği ve müzenin görülmesi gereken önemli bir mekân olduğu belirtilmiş; öğrenme ortamı olarak müze daha önemli görülmüştür. Yaratıcı drama yoluyla, müzenin mimarisi ve eserlere yönelik dikkat çekilmiş ve müzeye ilişkin beğeni artmıştır. Sosyal bilgiler dersinde müzede yaratıcı drama uygulamalarının beğeni artırdığı, eleştirel düşünceyi geliştirdiği, bilgiye daha kolay ulaşmayı sağladığı söylenebilir.

Bu araştırmanın öğrenmeye dair öğrenci görüşleri ile ilgili sonuçları; deney grubu öğrencilerinin süreçte kültür, kültür öğeleri, müze kavramlarını öğrendiklerini ve öğrenilen kavramları unutmayacakları şeklindedir. Deney grubu öğrencilerinin maddi ve manevi kültürü ayırt edebilecek düzeye geldikleri, müzede sergilenen eserlerin manevi değerinin olduğunu, kültürün geçmişten bugüne gelen bir birikim ve bu birikimin aktarılmasının önemli olduğunu fark ettikleri, oyunların kültürün bir parçası olduğu, Anıtkabir ve Atatürk olgusundan etkilendikleri, kültürel zenginliği fark ettikleri, kültür kavramının bir topluma ait düşünce ve sanat eserlerinin bütünü olduğunu öğrendikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın öğrenmeye dair öğrenci görüşleriyle ilgili diğer sonuçları; deney grubu öğrencilerinin üniteye geçen çok çeşitli kavramlar, tarihi eşyalar, tarihi mekânlar, tarihi kişiler, tarihi yerler, tarihi olaylar, kültürel öğeler ile ilgili çok çeşitli öğrenmeler gerçekleştirdiklerini göstermektedir. Öğrenci görüşlerine göre sosyal bilgiler dersinin müzede yaratıcı drama yoluyla işlenmesi bir dersin ünitesine dair bilgilerin öğrenilmesinde önemli bir role sahiptir.

Deney grubundaki öğrencilerin müzede yaratıcı drama etkinlikleriyle farkındalık düzeylerinin oldukça geliştiği ve görüşlerinin ünite kazanımıyla birebir örtüştüğü görülmektedir. Bu araştırmayı destekler nitelikte olduğu görülen Kılınçaslan ve Şimsek (2015)'in yaptıkları çalışmada da basamaklı öğretim ve yaratıcı drama yöntemlerinin her ikisinin de öğrencilerin akademik başarılarını ve başarı üzerinde kalıcılıklarını olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Bununla birlikte yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubunun akademik başarısının basamaklı öğretim yönteminin uygulandığı karşılaştırma grubuna göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu durum göstermektedir ki yaratıcı drama yöntemi bazı yöntemlere göre farkındalığı ve akademik başarıyı artırmada daha etkili bir öğretim yöntemidir.

Duyuların aşırı duyarlı ve bilinçli bir biçimde kullanılması, yoğunlaşmayı da beraberinde getirecektir. Bireyler, yoğunlaşma becerilerini geliştirdikten sonra hata yapma, yargılanma korkusundan biraz daha sıyrılmış olacaklardır. Algıları bu düzeyde olan bireyler zaten sürece katılmaya hazır duruma geleceklerdir. Bireyler bu yönde gelişince, sürecin akışı içinde daha çok sorumluluk alacak, süreçten almaları gerekeni en üst düzeyde alacaklardır (Metinnam ve Adıgüzel, 2006). Yaratıcı drama öğrencinin duyularını etkin ve bilinçli bir biçimde kullanmasını sağlayarak bilgi edinme alanlarını genişletir, onlara farklı bilgilere ulaşmak için çeşitli olanaklar yaratır. Bir grup çalışması içinde yaparak- yaşayarak öğrenme ve bilgi edinmeyi sağlayan yaratıcı drama, sadece duyuşsal kazanımları geliştirmekle kalmayıp duyuların etkin ve bilinçli kullanımı sayesinde bilişsel kazanımlara ulaşmayı da aynı oranda sağlayan bir etkili yöntemdir. Bu araştırmada yaratıcı drama yöntemi ile süreçten alınması gereken en üst düzey olarak tanımlanabilecek bilişsel kazanımlara ulaşıldığı sonucu çıkmaktadır. Bu araştırmada araştırmanın nitel verilerinin nicel verileri desteklediği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma sonunda alan uzmanlarına, araştırmacılara, öğretmenlere ve müze görevlilerine yönelik şu önerilerde bulunulabilir:

- Sosyal bilgiler öğretim programlarında müzelerin öğrenme ortamı olarak hangi düzeyde ve kapsamda yer aldığına yönelik araştırmalar yapılmalıdır.
- Müzedede sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama ve diğer öğretim yöntemlerinin etkileri karşılaştırılarak öğrencilerin öğrenme düzeyleri arasındaki farklar incelenmelidir.
- Okullar ve müzeler arasındaki bağın güçlendirilmesinde öğretmenlerin etkileri incelenmelidir.
- Sosyal bilgiler öğretmenleri için hazırlanan kılavuz kitaplarında kazanımlara uygun olarak müzedede uygulanabilecek yaratıcı drama etkinliklerine yer verilmelidir.
- Öğrenme-öğretme süreçlerinde etkin olarak kullanılan yöntemlerden biri olan yaratıcı dramanın müzedede ders kazanımlarını gerçekleştirmek amacıyla öğretmenler tarafından daha sıklıkla kullanılması sağlanmalıdır.
- Müze çalışanlarının yaratıcı drama gibi etkin öğretim yöntemlerinden haberdar olmaları, müzelerin kendi çalışanları için yaratıcı drama eğitimini kapsayan hizmet içi programlar geliştirmeleri sağlanmalıdır.

Kaynakça

- Adıgüzel, Ö. (2006). Okul dışında farklı bir öğrenme ortamı olarak çocuk müzeleri. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 4 (14), 33.
- Adıgüzel, Ö. (2013). *Eğitimde yaratıcı drama* (3.Basım). Ankara: Pegem Akademi
- Adıgüzel, Ö. (2017). *Eğitimde yaratıcı drama* (10.Basım). Ankara: Pegem Akademi
- Akbaba, S. (2006). Eğitimde motivasyon. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (13).
- Avcı, C. ve Öner, G. (2015). Tarihi Mekânlar ile Sosyal Bilgiler Öğretimi Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüş ve Önerileri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Aykaç, M. (2007). İlköğretim sanat etkinlikleri dersinde yaratıcı drama yönteminin öğrenci memnuniyeti açısından değerlendirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(3), 27-44.
- Aykaç, M. (2008). *Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aykaç, M. ve Adıgüzel, Ö. (2011). Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama'nın yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19 (1) Ocak 2011, 297-314.
- Başbuğ, S. (2008). İlköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler dersi, gerçekleşen düşler ünitesi'nin işlenmesinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılmasının başarıya etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans projesi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Başbuğ, S. ve Aykaç, M. (2012). İlköğretim okullarında müze çalışmalarının yaratıcı drama yöntemiyle yapılandırılması (Edt. San, İ.). *Çocuk Müzeleri ve Yaratıcı Drama Çocuk Müzelerinin Nitelik ve İşlevleri Semineri*. Birinci Baskı. Ankara: Natürel Yayıncılık, 185-206.
- Başbuğ, S. (2017). *Müzedede yaratıcı drama yönteminin sosyal bilgiler dersindeki öğrencilerin başarısına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bayramoğlu, A.Ç. ve Başbuğ, S. (2018) T.C. inkılap tarihi ve Atatürkçülük dersinin yaratıcı drama yöntemi ile işlenmesine ilişkin öğrenci görüşleri. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 2 (12) 53-68.
- Burgul, F. (2012). Neşet Ertaş'ın hayatının öğretiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasının Türk dili ve edebiyatı öğretmen adaylarının kültürel farkındalıklarına etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 7 (14), 80-90.
- Büyüköztürk, Ş. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (3.Basım). Ankara: Pegem Akademi.
- İlhan, A.Ç. ve Okvuran, A. (2001). Bir eğitim ortamı olarak müze ve müze çalışmaları <https://earsiv.anadolu.edu.tr/>
- İlhan, A.Ç. (2005). Dramanın sanat dalları içindeki yeri. *Abece Dergisi*. 212. 6-8.
- Demir, K. Savaş & B. Kayapınar, Ç. F. ve Çankaya, A. (2012). The effect of integrated curriculum applied at historical venues on emotional products. *Practice and Theory in Systems of Education*, 7(2) .
- Demirel, Ö. (2005). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. (7.Basım). Ankara: Pegem Akademi.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (14.Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kılıçaslan, H. ve Adıgüzel, Ö. (2016). Mimarlıkta müze bilinci kazandırmada yaratıcı drama: Trabzon müzeleri. *Fine Arts*. 11 (1), 1-11.
- Kılıçaslan, H. ve Şimsek, Ö.P. (2015). Effects of curriculum layered and creative drama methods on 6th grade force and motion unit on achievement, attitude and retention. *Eğitim ve Bilim*, 40, 180.
- MEB. (2008). T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. www.egitimyayincilari.org/pdf/1062.pdf adresinden 11 Ağustos 2012'de alınmıştır.
- MEB. (2008). İlköğretim 1-8. sınıflar Türkçe, matematik, sosyal bilgiler, hayat bilgisi ile fen ve teknoloji dersi öğretim programlarında müze ile eğitim. Ankara: MEB- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

- MEB. (2010). İlköğretim 4 sosyal bilgiler öğretmen kılavuz kitabı (1. Basım). İstanbul: Kelebek Matbaacılık.
- Metinnam, İ. ve Adıgüzel, Ö. (2016). Bireyin bireyselliği odağında Brian Way'in drama anlayışının incelenmesi /investigation of Brian Way's drama concept in focus of individualisation of Individual. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 11 (2), 1
- Nayci, Ö. ve Adıgüzel, Ö. (2017). Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın bir yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 42(192), 349-365.
- Okvuran, A. (2003). Drama öğretmenin yeterlikleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 36(1-2): 81-87.
- Toye.N. & Prendiville.F. (2000). *Drama and traditional story fort he early years*. London & New York.
- Ulubey, Ö. & Gözütok, D. (2015). Yaratıcı drama ve diğer etkileşimli öğretim yöntemleri ile geleceğin vatandaşlık, demokrasi ve insan hakları eğitimi. *Eğitim ve Bilim*. 40 (182), 87-109.
- Uysal. A. (2010). *Sınıf öğretmenlerinin 2009 hayat bilgisi öğretim programında belirtilen strateji, yöntem ve teknikleri uygulamadaki yeterlik düzeylerinin belirlenmesi*. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım. A. ve Şimşek. H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Ek-1. Ders Planı Örneği

Ders: Sosyal Bilgiler

Sınıf: 4

Süre: 40+40

Mekân: Şehit Mehmet Altanlar İlkokulu / Derslik

Öğrenme Alanı: Kültür ve Miras

Ünite: Geçmişimi Öğreniyorum

Konu: Kurtuluş Savaşı

Kazanımlar:

1. Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak, Milli Mücadele sürecinde yakın çevresini ve Türkiye'yi betimler.
2. Milli Mücadelenin kazanılmasında ve cumhuriyetin ilanında Atatürk'ün rolünü fark eder.

Yöntem ve Teknikler: Yaratıcı drama, rol oynama, doğaçlama

Araç ve gereçler: I. Dünya Savaşı Dönemi Dünya Siyasi Haritası, I.Dünya Savaşı Dönemi Osmanlı Devleti Siyasi Haritası, Türkiye Siyasi Haritası, Çanakkale Savaşları fotoğrafları, madalyon fotoğrafları, Atatürk'ün I.Dünya Savaşı -Çanakkale Savaşları-Trablusgarp Savaşı dönemine ait fotoğraflar, bilgi kartları, atlaslar

Hazırlık Isınma

1. Etkinlik

Bu oturum için daha önceden, öğrencilerden, coğrafi ve tarih atlaslarını getirmeleri söylenir. Öğrenciler sınıf ortamında, ikili oturur. Oturma düzeni "U" biçimindedir.

Öğrenciler atlaslarından Türkiye Coğrafi Bölgeler sayfasını açarlar. İşaret parmaklarıyla Türkiye'nin sınırları üzerinden geçilerek, sınırları çizme çalışması yapılır. Harita üzerinden Türkiye'nin sınırları, bölgeleri, belli başlı illeri çizme çalışmasıyla incelenir.

2. Etkinlik

Öğrenciler sınıf ortamında, ikili oturur. Oturma düzeni "U" biçimindedir. Öğrenciler sıra arkadaşı ile ikili olur. On gruba ayrılır. "Haritada Yer Bulma" oyunu oynanır. Öğretmen ipucu vererek cümleler kurar. Cümle tamamlandığında grup cümlede sözü edilen yeri bulur (Türkiye'nin kuzeyinde, yağışların bol olduğu bölgemizdir. Atatürk'ün Kurtuluş Savaşını başlattığı ilimizdir.) Benzer cümlelerle Türkiye'nin Kurtuluş Savaşı ve Birinci Dünya Savaşı sırasında önem taşıyan belli başlı bölge ve illeri harita üzerinde bulunur. Doğru cevabı bulan ilk grup puan alır. Oyunun sonunda en çok puan alan ilk üç grup birinci, ikinci ve üçüncü olarak alkışlanır.

Oyunun ikinci aşamasında öğrenciler tarih atlaslarında Birinci Dünya Savaşı sırasında Osmanlı Devleti sınırları ile ilgili sayfayı açarlar. Haritada yer bulma oyunu bu kez Osmanlı devleti ile ilgili olarak oynanır. Gruplar Osmanlı devleti sınırları içinde söylenen yerleri (Selanik, Çanakkale, Trablusgarp) bulurlar. İlk önce bulan üç grup birinci ikinci ve üçüncü olarak alkışlanır.

Her iki etkinlikte de sorulan yerler, öğretmen tarafından, öğrencilerin karşısında asılı olarak duran haritalar üzerinden yeniden gösterilerek pekiştirme çalışması yapılır.

3. Etkinlik

Sınıfta belli başlı noktalar bulunduğu yöne göre (Kuzey, Güney, Doğu, Batı) adlandırılır. Osmanlı Devleti Haritasını ve Türkiye Siyasi Haritalarından yönlere göre ayrılmış bölümler, ilgili yönün bulunduğu noktalara bırakılır. Öğrenciler Kuzey, Güney, Doğu, Batı adlandırılarak göre dört gruba ayrılır, sınıfta yönlere göre adlandırılan bölümlerden kendi grup adının bulunduğu yere geçer. Gruplar iki harita arasındaki 5 farklılığı ve 5 benzerliği bulur. Yapılan karşılaştırmanın sonuçları paylaşılır. Farkların nedenleri üzerine konuşulur.

Canlandırma

4. Etkinlik

Grup çember biçimindedir. Çemberde her hangi bir öğrenciden başlayarak ve sağdan ilerleyerek Selanik, Trablusgarp, Çanakkale örüntüsü kurulur. Aynı örüntüde yer alanlar bir araya gelerek 3 grup yapılır. Gruplar kendi aralarında grup isimlerinin (Adlandırıldıkları şehir adları) anlamını tartışır, adlarının anlamını anlatan en etkileyici üç kelime belirler. Belirlenen kelimeler Grup olarak üç donuk imgeyle canlandırılır. Grup İmgelerin geçişinde bir önceki imgeyi anlatan bir ses belirler. İmge geçişlerinde bu sesler kullanılır. Her grubun canlandırmasından sonra imgelerle anlatılan şehirler ve özelliklerinin neler olduğu diğer gruplar tarafından bulunur.

5. Etkinlik

Grup çember biçimindedir. Çemberde her hangi bir öğrenciden başlayarak ve sağdan ilerleyerek Selanik, Çanakkale, Mondros, Kurtuluş örüntüsü kurulur. Aynı örüntüde yer alanlar bir araya gelerek 4 grup yapılır. Gruplara verilen durumları, canlandırmaya hazırlanırken verilen durumlara uygun roller belirlemeleri, roller arasındaki bağları, ilişkileri oldukça belirgin yapmaları söylenir. Canlandırmalarda aşağıda belirtilen sıralamanın dışına çıkılmaz.

Selanik Grubu

Mustafa Kemal'in annesi Zübeyde Hanım Mustafa Kemal'e çok düşkündür. Oğlunun asker olması onu hep kaygılandırıyor. Çünkü asker demek savaş demektir. Padişah tarafından Mustafa Kemal Çanakkale'de savaşmak üzere görevlendirir. Annesine bu haberi verir. Annesi gitmesini istememektedir. Mustafa Kemal'i gitmemesi için ikna etmeye çalışır. Mustafa Kemal ise gitmekte kararlıdır.

Çanakkale Grubu

Mustafa Kemal'in Çanakkale Savaşları sırasında zaferi kazanmak gibi önemli bir sorumluluğu vardır. Savunmada kalırlarsa zaferi kazanabileceklerine inanmaktadır. Bunun için komutasında bulunan askerlerinin çetin bir şekilde savunma yapması gerekmektedir. Ancak bir grup komutan savaşın savunmada değil, saldırı ile kazanılabileceğini düşünmektedirler. Mustafa Kemal bu karşı görüşün farkındadır. Bu durumu tartışmak üzere bir toplantıda buluşurlar.

Mondros Grubu

Birinci Dünya Savaşının sonunda Osmanlı Devleti ve işgalciler arasında 30 Ekim 1918'de imzalan Mondros Ateşkes Anlaşması sonucunda işgal kuvvetleri Osmanlı devletini işgale başlamışlardır. Anlaşmaya göre Osmanlı ordusunun dağıtılması gerekmektedir. Buna karşı gelenlerin padişah tarafından cezalandırılması istenmektedir. Anlaşma gereği Osmanlı Devleti buna herhangi bir tepki koymayacaktır. Bunun üzerine padişah Komutanları çağırır ve kendilerine bağlı ordularını dağıtmalarını ister. Mustafa Kemal de çağrılan komutanlar arasındadır. Mustafa Kemal ise ordunun dağıtılmasını istememektedir.

Kurtuluş Grubu

Mustafa Kemal Mondros Ateşkes Anlaşmasının koşullarını kabul etmez. Bunun üzerine Padişah tarafından Yıldırım Orduları Komutanlığı görevine son verilir. Mustafa Kemal ülkenin yeniden bağımsızlığına kavuşacağına inanıyordu. Bağımsızlık için Anadolu'ya geçerek Kurtuluş Savaşı'nın başlatılması gerektiğini düşünmektedir. Bu durumu görüşmek üzere kendisi gibi bağımsızlığa inanan arkadaşlarıyla bir araya gelirler. Ancak arkadaşları Kurtuluş Savaşı'nın Anadolu'dan Başlatmak yerine İstanbul'dan başlamasının gerekli olduğuna inanmaktadırlar. Çünkü İstanbul Mustafa Kemal'i Anadolu'ya gitmemesi için ikna etmeye çalışırlar.

6.Etkinlik

Öğrenciler çember biçimindedir. Çemberin ortasına öğretmen tarafından öğrenci sayısı kadar görsel ve bilgi kartlarından oluşan malzemeler bırakılır. Öğrencilere kendilerini, Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı sırasında yaşananları, bir müze kurarak unutturmamak için çabalayan bir kişi olarak role girmeleri söylenir. Belirlenen rol içinde ortaya konulan görsellerden birer tane alırlar. Öğrenciler görselleriyle birlikte sınıf dışına alınırlar.

Sınıf; hayırsever bir vatandaş tarafından müze kurulması koşuluyla bağışlanan mekân olarak tanımlanır. Burayı müze olarak düzenleyediniz elinizdeki görseli nereye ve niçin koymak isterdiniz? Sorusu sorulur. Rol içinde cevaplar alınır.

Sırayla sınıfa geçilir. Ellerindeki malzemeleri boş bina olarak tanımlanan sınıfta, istedikleri bir yere yerleştirmeleri söylenir. Malzemeyi yerleştiren öğrenci diğer öğrencileri izler, rol içinde gezer ve diğerleriyle müze hakkında konuşur. Öğrenciler tekrar sınıf dışına alınırlar. Birlikte kurdukları müze gezilir. Müze kurulur. Müzeyi gelen gruplara anlatırlar.

Değerlendirme

7. Etkinlik

Öğrencilere ders sırasında kullanılan görsellerden bir tanesi verilir. Görseli eline alan öğrencinin konuşma hakkı vardır. Diğer öğrenciler ellerine görsel gelinceye kadar dinlemek durumundadırlar. Konuşma aşağıdaki soruların yanıtlarını kapsamalıdır.

1. Kurduğumuz müzenin türü nedir?
2. Kurtuluş Savaşı Müzesi ile bugünkü işlediklerimiz arasında nasıl bir bağ kurulabilir?
3. Kurtuluş Savaşı Müzesinin Ankara'da kurulmasının nedenleri nelerdir.?
4. Müzelerin kuruluş amaçları nelerdir?

Kurtuluş Savaşı Müzesi Yaratıcı Drama ile Müze Çalışmaları Ders Planı

Ders: Sosyal Bilgiler

Sınıf: 4

Süre: 40+40

Mekân: Müze bahçesi / müze içi sergi salonları / derslik.

Öğrenme Alanı: Kültür ve Miras

Ünite: Geçmişimi Öğreniyorum

Konu: Kurtuluş Savaşı

Kazanımlar:

1. Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak, Milli Mücadele sürecinde yakın çevresini ve Türkiye'yi betimler.
2. Milli Mücadelenin kazanılmasında ve cumhuriyetin ilanında Atatürk'ün rolünü fark eder.

Yöntem ve Teknikler: Yaratıcı drama, rol oynama, doğaçlama, tartışma,

Araç ve Gereçler: fotoğraflar (soba-gaz lambası- kürsü- okul sıraları), karton, pastel boya, A-4 kâğıtlar.

Hazırlık – ısınma

1. Etkinlik

Grup çember biçimindedir. Çemberde herhangi bir öğrenciden başlayarak ve sağdan ilerleyerek soba-gaz lambası- kürsü- okul sıraları örüntüsü kurulur. Aynı örüntüde yer alanlar bir araya gelerek 4 grup yapılı. Gruplara müze içinde bulunan 4 nesnenin fotoğrafı verilir (soba-gaz lambası- kürsü- okul sıraları).

Fotoğrafların altında yazılı sorular vardır. Soruları okuyarak ve gerektiğinde müze görevlilerinden de yardım alarak nesnelere bulabilecekleri, nesnelere yerini bulduktan sonra nesnelere ilgili sorulara cevap bularak ilerleyebilecekleri belirtilir.

1. Fotoğraftaki nesne hangi salonda sergilenmektedir?
2. Fotoğraftaki nesne buraya nereden gelmiştir?
3. Fotoğraftaki nesne kim ya da kimlerden alınmıştır?
4. Fotoğraftaki nesne, mecliste hangi amaçla kullanılmıştır?

Gruplara nesnelere bulunduğu salon ve nesnelere özellikleri ile ilgili bilgileri toplamaları için on dakika verilir. Çalışmasını tamamlayan grup genel kurul salonunda toplanır. Gruplardan nesnelere ilgili bilgi paylaşımlarında bulunurlar.

Canlandırma

2. Etkinlik

Öğrenciler A ve B olarak iki gruba ayrılır. Öğretmen “Meclisin en önemli görevlerinden birisi kanun yapmaktır. Devletin önemli bir organı olan yasama –kanun yapma yetkisi Meclise aittir.

Milletvekilleri hazırladıkları kanunları meclis genel kuruluna sunar. Genel Kurulda tartışılır ve çoğunluk kabul edilirse genel kurul kararıyla kanun olarak düzenlenir.” Açıklamasını yapar. Gruplara dramatik durumlar verilir. Dramatik durumlardan yola çıkarak yola çıkarak genel kurulda yasaya dair tartışma olacağını, aralarında tartışmada yasayı nasıl savunacaklarına dair hazırlık yapmaları söylenir. Canlandırmalarında tartışma tekniğinin kullanılacağı belirtilir. Öğretmen oturumu açan ilk konuşmacı olarak tartışmayı da yönetir.

A Grubu

İlk Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde bir grup milletvekili bir kanun hazırlar. Kanunun konusu, Kuvay-i Milliye birliklerinin tek çatı altında toplanarak düzenli bir ordunun kurulması ve savaşa düzenli ordu ile devam edilmesidir. Kanunun meclisten geçmesi şarttır. Kanun önerisini milletvekillerinin onayına sunacaklardır. Kanunu meclis genel kuruluna getirirler. Ancak farklı görüşte olan bir grup milletvekilinin bu kanuna karşı çıktığını da bilmektedirler. Kanun ile ilgili onları ikna etmek için çalışırlar.

B Grubu

Kurtuluş Savaşı’na Kuvayı Milliye Birlikleri ile devam edilmesinin önemli olduğunu düşünmektedir. Çünkü Kuvayı Milliye Birliklerinin işgalcilere karşı çok başarıları olmuştur. Kuvay-i Milliye Birlikleri’nin düzenli orduya dönüştürülmesi çalışmalarının büyük bir zaman kaybı olacağını ve Kuvayı Milliye Birliklerinin başında bulunan liderlerin olumsuz etkilenebileceği bu durumun da Kurtuluş Savaşı için güç kaybına neden olacağını düşünmektedirler. Çıkarılması düşünülen kanuna, ısrarla karşı çıkarlar.

Canlandırmalardan sonra öğretmen şu bilgileri paylaşır: “Mustafa Kemal’in önerileri doğrultusunda T.B.M.M Hükümeti düzenli ordu kurma kararına vardı. Kuva-yi Milliye birliklerinin tek çatı altında toplanması kararlaştırıldı. Çerkez Ethem ve Demirci Mehmet Efe etkilerinin azalmasından çekindikleri için düzenli orduya katılmayarak isyan ettiler. 8 Ekim 1920’de ülkenin her tarafından gelen Kuva-yi Milliye birliklerinin katılımıyla düzenli ordu kurulmuştur. Batı cephesi komutanlığına İsmet Paşa (İnönü) getirildi.”

3. Etkinlik

Genel Kurul Salonu’ndan çıkılır. Salondan çıkarken öğretmen “Mecliste çalışmalar sürerken aynı zamanda savaş devam ediyordu. Mecliste Kurtuluş Savaşı’nın süreci değerlendiriliyordu.” der. Kurtuluş Savaşı’na dair eserlerin bulunduğu salona geçilir. Salonda 3 grup oluşturulur. Birinci grup, Kurtuluş Savaşında telgraf, ikinci grup, Kurtuluş Savaşında kadınlar, üçüncü grup, Kurtuluş Savaşında silahlar, konularında öykü kurgular. Kurgulanan öyküler ilgili nesne ve görsellerin bulunduğu alanda canlandırır.

Canlandırma her grubun kullanabileceği beş cümle ve iki dakikalık süre ile sınırlandırılır. Bunun için öykülerini en iyi anlatan cümleleri seçmelerinin önemli olduğu vurgusu yapılır.

4. Etkinlik

Lozan Barış Antlaşması’nda kullanılan masanın salonuna geçilir. Beş dakika süresince, her öğrenci salonda gözlem yapar. Gözlemini tamamlayan öğrenci masaya dönük bir biçimde, “Barış” sözcüğünü anlatan donuk imge oluşturur. Öğretmen imgelere tek tek dokunur. Dokunulan imge çözülür, çözülürken Lozan Barış Antlaşması’na dair bir cümle söyler, diğer imgeleri izler.Masanın

karşında “U” biçiminde dizilirler. Kendilerini Lozan Barış Anlaşması’nda Türkiye’yi temsil eden İsmet İnönü olarak düşünmeleri söylenir. Öğretmen: - İsmet İnönü masanın başında öyle bir cümle söyledi ki herkes ondan özür diledi, der. Daha sonra “İsmet İnönü ne söylemiş olabilir?” sorusunu sorar. O cümleyi sıra ile söyleyin, der. Öğrencilerin her biri dinlenir. Lozan Barış Anlaşması’nın önemi vurgulanır.

Değerlendirme

5. Etkinlik

Değerlendirme etkinliği müze sonrası okulda yapılmıştır. Grup çember biçimindedir. Çemberde herhangi bir öğrenciden başlayarak ve sağdan ilerleyerek 1-2-3 örüntüsü kurulur. Aynı örüntüde yer alanlar bir araya gelerek 3 grup yapılıır. Gruplara tarih şeridi oluşturacakları bilgisi verilir. Birinci grup Atatürk’ün Samsun’a çıkışından Sivas Kongresi’ne kadar olan süreci, İkinci grup Sivas Kongresi’nden TBMM nin açılışına kadar olan süreci, üçüncü grup TBMM’nin açılışından Lozan Barış Anlaşması’na kadar olan süreci anlatan tarih şeridini yapar.

Tarih şeridini hazırlamaları için bir metre uzunluğunda karton, A-4 kâğıdı, pastel boyalar dağıtılır. Tarih şeridini önce not alarak planlama yapmaları söylenir. Seçilen tarih aralığıyla ilgili bir başlık bulmaları ve seçilen aralığın başlangıcını ve bitişini göstermeleri belirtilir. Önemli olayları farklı renklerle gösterebilecekleri, Renkleri kullanarak tarih şeridinin altına anahtar açıklamalar yapabilecekleri, tarih şeridinin altına renk açıklamalarına (lejant gibi) uygun resimler kullanabilecekleri ya da kendilerinin çizebilecekleri söylenir.

Çalışmalar sınıfın duvarında olayların oluş sırasına göre sergilenir. Gruplar yaptığı çalışmanın aşamalarını, öğrenme deneyimlerini, tarih şeridini hazırlarken karşılaştıkları güçlükleri içeren bir sunum yaparlar.

